

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Jan Šidlo

Rámcová smlouva a její pojetí v soukromém právu

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Rámcová smlouva a její pojetí v soukromém právu vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Chtěl bych tímto poděkovat doc. JUDr. Milanu Hulmákovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

Obsah

Úvod	7
1. Pojetí rámcové smlouvy	9
1.1. Geneze institutu rámcové smlouvy	9
1.2. Vymezení pojmu	10
1.3. Povaha rámcové smlouvy	12
1.4. Konstrukce rámcové smlouvy	13
1.5. Smluvní strany	13
1.6. Rámcová smlouva v zahraničních právních úpravách	14
1.6.1. Rámcová smlouva v německém právu	14
1.6.2. Rámcová smlouva v anglosaském právu	15
1.7. Rámcová smlouva jako smlouva inominátní	17
1.8. Závaznost rámcových smluv a založení závazku rámcovou smlouvou	20
1.9. Rámcová smlouva a cena v judikatuře	22
2. Rámcové smlouvy a podobné instituty v soukromém právu	24
2.1. Komparace rámcové smlouvy a smlouvy o smlouvě budoucí	24
2.2. Rámcová smlouva a smlouvy závislé	29
2.3. Rámcová smlouva a smlouva přípravná	31
3. Vztah rámcové smlouvy a realizačních smluv	32
3.1. Otázka, které smlouvě dát přednost	32
3.2. Kogentní pravidlo v rámcové smlouvě	33
3.3. Okamžik závaznosti	34
3.4. Neplatnost smluv	35
3.5. Rozhodné právo	36
3.6. Praktický případ	37
3.7. Vztah rámcové a realizační smlouvy na příkladu z judikatury	37
4. Vztah rámcové smlouvy a obchodních podmínek	41
4.1. Shodné a odlišné znaky obchodních podmínek a rámcových smluv	41
4.2. Kolize obchodních podmínek a rámcové smlouvy, problematika inkorporace	42
4.3. Podstatná náležitost smlouvy v obchodních podmínkách a rámcové smlouvě	44
4.4. Adhezní kontraktace	45
4.5. Neúčinná ustanovení obchodních podmínek a rámcové smlouvy	48
4.6. Změny obchodních podmínek a rámcové smlouvy	50
4.7. Rozhodčí doložka součástí obchodních podmínek a rámcové smlouvy	52
4.8. Vztah obchodních podmínek a rámcové smlouvy v judikatuře	53
5. Rámcová smlouva v právních předpisech	55

5.1. Rámcová smlouva v zákoně o platebním styku	55
5.2. Rámcová smlouva v zákoně o zadávání veřejných zakázek.....	57
5.3. Rámcová smlouva v zákoně o veřejném zdravotním pojištění	60
Závěr	62
Seznam použitých zdrojů	66
Shrnutí/ abstrakt	71
Klíčová slova/ key words.....	72

Seznam použitých zkratk

ObčZ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ObchZ Zákoně č. 513/1991, Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

BGB Bürgerliches Gesetzbuch

EGBGB Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche

UNIDROIT Institut International pour l'Unification du Droit

CCI Italian Civil Code

Úvod

Téma mojí diplomové práce se týká rámcové smlouvy a jejího pojetí v soukromém právu. Neopomím však ani veřejnoprávní předpisy, když například zákon o zadávání veřejných zakázek o rámcové dohodě pojednává hned v 7 ustanoveních. Hlavním posláním práce je však vymezit tuto smlouvu, jak je chápána v soukromém právu. V praxi se lze s rámcovou smlouvou setkat velmi často v tzv. dodavatelsko - odběratelských vztazích, tedy dlouhodobých obchodních vztazích s opakovanými dodávkami zboží. Neustálé vyjednávání smluvních podmínek pro často opakované individuální objednávky by způsobovalo značné administrativní a časové výdaje na obou stranách smluvního vztahu, proto se využívá institutu rámcové smlouvy, aby se tomu předešlo. Pokud firmy plánují dlouhodobější nepřetržitou spolupráci, je na místě uzavřít rámcovou smlouvu, díky které se sníží administrativní úsilí a podpoří se nerušená realizace jednotlivých smluv na základě rámcové smlouvy uzavřených. Obě strany tak budou před sebou mít soubor pravidel, kterých lze využít k vyřešení potíží, a to bez zapojení právníků. V této souvislosti se k rámcové smlouvě uvádí, že se jedná o právní nástroj, kterým obchodníci prokázali, že v případě potřeby jsou schopni nalézt i takové užitečné právní nástroje, se kterými právníci při tvorbě právních předpisů příliš nepočítali.¹

Rámcová smlouva je kompromisem mezi protichůdnými zájmy smluvních stran, když jedna strana má zájem na stabilitě právního vztahu a druhá naopak na flexibilitě, typicky vývoj inflace apod. Rámcovou smlouvou lze regulovat různé typy smluvních vztahů. Nejčastějšími jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, smlouvy příkazního typu, bankovní smlouvy, smlouvy o přepravě apod. Je třeba podotknout, že rámcovým smlouvám není ani v literatuře ani v judikatuře našich soudů věnováno mnoho, což pokládám za určitý deficit, když beru v potaz, jak hojněmu využití se v praxi tyto smlouvy těší. Hlavními hypotézami práce tedy jsou: Lze rámcovou smlouvou vůbec považovat za smlouvu? Najdeme v platné právní úpravě, zejména občanském zákoníku, některé podobné instituty, jejichž ustanovení by byla použitelná i pro rámcovou smlouvu? Pracuje se s institutem rámcové smlouvy i v zahraničních právních úpravách nebo je rámcová smlouva výdobytkem pouze českých obchodníků? Jaký je vztah mezi rámcovou smlouvou a obchodními podmínkami a lze

¹NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. Právní rozhledy, roč. 2004, č. 1, s. 18.

využít některá ustanovení, například materiální korektiv obchodních podmínek, i pro rámcovou smlouvu? Jsou aplikovatelná některá ustanovení obecného závazkového práva na rámcové smlouvy? Na tyto a mnohé další otázky budu v práci hledat odpověď.

1. Pojetí rámcové smlouvy

1.1. Geneze institutu rámcové smlouvy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník pojem rámcové smlouvy nevymezuje. Stejně tak pojem rámcové smlouvy nebyl vymezen ani v předchozí právní úpravě², přestože se v praxi používal.³ S pojmem rámcová smlouva se pracovalo již v prvorepublikové judikatuře, když například v rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 19. 12. 1930, sp. zn. RI 807/30 tento soud vymezil, že smlouva, v níž bylo ujednáno množství zboží a jeho cena, nebylo však vymezeno, jaké množství zboží a kdy má být zasláno, má charakter smlouvy rámcové. Dále tento soud stanovil, že cena již nemusela být udávána znovu v příkazech, podle kterých bylo zboží dodáváno, poněvadž byla udána ve smlouvě rámcové.⁴

Obdobný institut představovaly smlouvy upravené v zákoně č. 69/1958 Sb., o hospodářských vztazích mezi socialistickými organizacemi. Smlouva byla označována jako kapacitní smlouva a byla upravena v § 89 tohoto zákona. Podle tohoto ustanovení byla kapacitní smlouva dohoda o dlouhodobém dodavatelském a odběratelském vztahu a jeho podmínkách. Účelem těchto smluv bylo stabilizovat dodavatelské vztahy a zefektivnit výrobu a oběh. Touto smlouvou se dodavatel zavazoval uzavírat s odběratelem dohodnutý rozsah dodávek podle dohodnutých podmínek. Za tím účelem byl dodavatel povinný zabezpečit výrobní kapacity, suroviny a případné další předpoklady pro dohodnutý rozsah, skladbu a směr vývoje výrobků, které má v budoucnu dodávat. Závazkem odběratele bylo spolupůsobit podle dohodnutých podmínek při zabezpečování potřebných předpokladů. Kapacitní smlouvy se měly uzavírat zpravidla na několik let, nejméně však na jeden rok.⁵ Chorváth tyto smlouvy vymezil jako dlouhodobé smlouvy, které měly umožňovat

² Například v zákoně č. 513/1991, Sb., obchodní zákoník pojem rámcové smlouvy nebyl vymezen. Stejně tak nebyl vymezen ani v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

³ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 23 Cdo 936/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 32 Cdo 24/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1065/2008.

⁴ Dále například rozhodnutí ze dne 14. 12. 1921, sp. zn. Rv I 752/21, rozhodnutí ze dne 18. 9. 1923, sp. zn. Rv I 756/23.

⁵ HUSÁR, Ján. Rámcová zmluva. In HUSÁR, Ján (ed.) *Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie a obchodných zmlúv*. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 24.-26. októbra 2007 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2008. s. 54.

dokonalejší přípravu výroby a plynulejší oběh výrobků. Plnily přitom funkci stabilizace dlouhodobých dodavatelsko-odběratelských vztahů.⁶

Hospodářský zákoník z roku 1964 kapacitní smlouvy nepřevzal a tento institut byl nahrazený ustanoveními o smlouvě o přípravě dodávek, které však byly následně zrušené. Jak uvádím v práci výše, zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ani zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník již tuto smlouvu neobsahoval.

Určitou inspirací vzniku rámcové smlouvy u nás byla německá doktrína a judikatura. Německá judikatura pracovala nejprve s pojmem „předběžná smlouva“.⁷ Tato smlouva byla považována za jedinou alternativu ke smlouvě o dodávkách zboží. Rozlišujícím kritériem předběžné smlouvy a dnešní rámcové smlouvy je, že rámcová smlouva na rozdíl od předběžné smlouvy zpravidla neobsahuje konečnou povinnost.⁸ V roce 1935 zavedl říšský soud poprvé pojem „Grundvertrag“, tedy základní smlouva, která fungovala na stejné bázi jako předběžná smlouva.⁹ Později se již soudci začali odvolávat na termín rámcová smlouva, když v r. 1967 Spolkový soud ve svém rozhodnutí tento termín použil, když tím chtěl vyjádřit, že se jedná o určitou zastřešující smlouvu, pod níž jsou uzavírány jednotlivé individuální smlouvy. Předmětné rozhodnutí je založeno na smlouvě mezi knihkupectvím a vydavatelem časopisu. V této smlouvě jsou krom podmínek nákupu časopisů také upraveny podmínky, ze kterých se uplatňují slevy, reklamní zisky, ochrana zákazníků a další věci.¹⁰

1.2. Vymezení pojmu

V důsledku skutečnosti, že rámcová smlouva v českém soukromém právu není nikterak upravena, nemůžeme vycházet při definování tohoto institutu z legální definice, nýbrž musíme si vypomoci v judikatuře a doktríně. Mohli bychom za pomoci § 10 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. využít ustanovení některých institutů, které se svým obsahem a účelem rámcové smlouvy nejvíce blíží, nicméně, jak bude rozebráno v práci blíže, žádný z nich nevystihuje podstatu této smlouvy zcela komplexně. Nejvyšší soud se ve svých rozhodnutích spíše než o definici pokouší o

⁶ CHORVÁTH, Julius. *Československé hospodářské právo*, Obzor: Bratislava, 1982, s. 54.

⁷ Např. rozhodnutí ze dne 29.9.1898 - 161/98, RGZ 42,28 (31).

⁸ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 22.

⁹ Rozhodnutí ze dne 13. 9. 1935, sp. zn. II 37/35, RZG 148, 326 (333ff.).

¹⁰ Rozhodnutí ze dne 6. 11. 1976, sp. zn. VIII 175/65, BB 1968, 61 (62).

jakési vysvětlení institutu, když uvádí, že „tzv. *rámcová smlouva mezi podnikateli nezakládá závazkový vztah, pohledávky a závazky smluvních stran z ní tudíž nevznikají. Význam této nepojmenované smlouvy spočívá v tom, že strany tam, kde předpokládají dlouhodobější obchodní vztah, stanoví jejím prostřednictvím základní pravidla, jimž budou podléhat všechny konkrétní (tzv. realizační) smlouvy na jejich základě v budoucnu uzavřené, nebude-li v té či oné realizační smlouvě ujednáno jinak. Takto smluvená základní pravidla pak nejsou ničím jiným než jinými (jinými než všeobecnými) obchodními podmínkami. Při vzniku kupní smlouvy uzavřené na základě rámcové smlouvy se tedy tam, kde strany neujednaly jinak, stávají tyto obchodní podmínky součástí smluvního ujednání; tvoří (spoluvytvářejí) obsah té či oné (realizační) kupní smlouvy*¹¹.“

V doktríně se lze setkat s různými definicemi rámcové smlouvy. Nováček rámcové smlouvy označuje jako právní nástroj, který obchodníkům výrazně ulehčuje právní stránku závazkových vztahů, když proces kontraktace absolvují pouze jednou a pak již využívají stabilního a právně dostatečně podchyceného závazkového vztahu.¹² Csach nahlíží na rámcové smlouvy jako na smlouvy, jejichž smyslem je vytvořit právní rámec pro neurčitý počet dalších realizačních smluv, které mezi sebou tytéž smluvní strany v budoucnu mohou uzavřít.¹³ Kovařík o rámcových smlouvách hovoří jako o smlouvách sjednaných na delší období, ze kterých konkrétní obchody ještě neplynou, ale v nichž se účastníci dohodnou, že bude-li mezi nimi v budoucnu smlouva o konkrétním obchodu uzavřena, bude se těmito podmínkami řídit bez dalšího.¹⁴ Špačková konstatuje, že rámcové smlouvy fungují jako obecná platforma pro pozdější uzavírané smlouvy a bylo by možné je v tomto smyslu připodobnit k všeobecným obchodním podmínkám.¹⁵ Bejček za rámcové smlouvy, které označuje též jako smlouvy normativní, považuje takové smlouvy, které vytvářejí širší rámec pro větší počet budoucích smluvních vztahů mezi týmiž partnery.¹⁶ Dle Pelikánové rámcová smlouva zakládá dlouhodobější právní vztah, který se bude realizovat na základě později uzavíraných dílčích smluv, jenž zpravidla respektují podmínky

¹¹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 32 Cdo 24/2010.

¹² NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s.18.

¹³ CSACH, Krisitán. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 31.

¹⁴ POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 1297.

¹⁵ ŠPAČKOVÁ, Michala. Všeobecné obchodní podmínky a řešení jejich kolize po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2015, č. 4., s. 108.

¹⁶ BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní smlouvy. Závazky v podnikání*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, s. 70.

rámcové smlouvy, mohou se však od nich i odchýlit a jejichž uzavírání nevyplývá z kontraktační povinnosti založené rámcovou smlouvou.¹⁷ Dohnal vychází z judikatury Nejvyššího soudu, když konstatuje, že pokud není rámcová smlouva smlouvou *stricto sensu*, poslouží alespoň jako důkazní prostředek z pohledu § 1726 ObčZ.¹⁸

1.3. Povaha rámcové smlouvy

Německá doktrína chápe rámcové smlouvy jako nástroj regulace právního vztahu pro delší dobu. To dává smluvním stranám jistotu plánování. Na druhou stranu je nevýhodou, že se okolnosti na trhu mohou mezitím změnit a dosažená dohoda již nemusí představovat optimální řešení. Například mohou nastat změny v osobě nebo struktuře jedné ze smluvních stran, tedy rámcové smlouvy mnohdy mohou obsahovat klauzule, které umožňují převod smlouvy ze strany jednoho nebo i obou smluvních partnerů, přičemž souhlas s takovým převodem by měl být dán až po uzavření rámcové smlouvy.¹⁹ Uvádí se, že rámcová smlouva má tzv. potestativní charakter, neboť strany se mohou dohodnout, zda uzavřou nebo nebudou uzavírat odpovídající individuální smlouvu.²⁰

V oblasti dlouhodobých dodavatelských vztahů je rámcová smlouva považována za smluvní nástroj, který smluvním stranám dovoluje vysoký stupeň flexibility, protože jednotlivé podrobnosti musí být často specifikovány až v jednotlivých objednávkách. V rámcové smlouvě si strany vymezují zpravidla předmět smlouvy, množství, cenu atd. a regulaci jednotlivých specifik, které v rámcové smlouvě ještě nemohly upravit, ponechávají až následné potřebě přizpůsobit si smluvní vztah.²¹

¹⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku, 5. díl, §566 - 775*. Praha: LINDE, 1999, s. 522.

¹⁸ DOHNAL, Jakub. *Rámcové smlouvy a nový občanský zákoník* [online]. akdps.cz [cit. 14. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.akdps.cz/ramcove-smlouvy/>>.

¹⁹ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 127.

²⁰ BUSCHE, Jan a kol. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 1, Allgemeiner Teil, §§ 1-240, 7. Aufgabe*. München: C.H. Beck, 2015, s. 1680.

²¹ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 131.

1.4. Konstrukce rámcové smlouvy

V Německu se pro pojem rámcové smlouvy používá mimo jiné pojem „Oberebene“, což má značit, že tato smlouva představuje určitou vyšší úroveň oproti smlouvám jiným. Pod touto „střechou“ uzavírají smluvní partneri smlouvy na tzv. nižší úrovni, kterou je možné také označit jako „Unterebene“. Rámcová smlouva, jak ji chápe Hoffbauer, zastřešuje právní vztah smluvních partnerů a jejich spolupráci. Přitom sama neobsahuje žádná práva a povinnosti, které by se týkaly specifikovaného zboží nebo služby, jež mají být předmětem plnění. Spíše předpokládá uzavření určitých smluv v budoucnu. Tyto jednotlivé smlouvy, uzavřené pod touto střechou, již jsou konečné smlouvy o dodávkách. Rámcová smlouva upravuje otázky společné pro jednotlivé smlouvy a upřesňuje pravidla uzavírání následných smluv pro jednotlivé zakázky. Mnoho bodů, které by muselo být vyřešeno v každé jednotlivé realizační smlouvě, řeší již rámcová smlouva. Pouze uzavřením jednotlivých realizačních smluv se stanoví povinnosti a konkretizuje předmět plnění, například množství zboží, které má být dodáno, nebo doba dodání, případně místo předávky atd.²²

1.5. Smluvní strany

V praxi slouží rámcové smlouvy zejména podnikatelům při jejich obchodním styku zpravidla dlouhodobějšího charakteru.²³ Kdo je podnikatelem, stanoví § 420 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. Lze si představit, že by stranou této smlouvy byl spotřebitel, tedy člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná²⁴, nicméně takové případy budou spíše ojedinělé a ani v judikatuře se s nimi nesečkáme. Jak ovšem uvádí Bejček, chápat spotřebitele jako slabší stranu ve vztahu k podnikateli bez bližšího zkoumání konkrétního případu, by bylo poněkud zjednodušující. Jako příklad přitom uvádí vztah jednoduchého a nemajetného

²² Tamtéž, s. 5.

²³ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 252.

²⁴ Např. smlouvy bankovního typu (smlouva o běžném účtu, smlouva o inkasu), kde na jedné straně vystupuje obstaravatel účtu/ inkasa a na druhé straně příkazce v roli spotřebitele. Otázkou však je, můžeme-li tyto smlouvy vůbec považovat za rámcové smlouvy. K tomu blíže: NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s. 17.

živnostníka k bohatému, vzdělanému a informovanému spotřebiteli.²⁵ Nelze tedy paušálně říci, že stranou rámcové smlouvy nebude nikdy spotřebitel, ale v drtivé většině případů se bude jednat o vztah dvou podnikajících subjektů v daném odvětví, jak se můžeme přesvědčit v judikatuře.²⁶ Třebaže nebyla rámcová smlouva upravena v pozitivním právu ani v předchozí právní úpravě, platné před účinností nového občanského zákoníku, většina sporů z rámcových smluv se řešila právě odkazem na zák. č. 513/ 1991 Sb., obchodní zákoník²⁷, když Nejvyšší soud uváděl, že se jedná o nepojmenovanou smlouvu ve smyslu § 269 odst. 2 ObchZ, a dále konstatoval, že pravidla, jež stanoví rámcová smlouva, nejsou ničím jiným než jinými obchodními podmínkami ve smyslu § 273 odst. 1 ObchZ.²⁸

1.6. Rámcová smlouva v zahraničních právních úpravách

1.6.1. Rámcová smlouva v německém právu

Rámcová smlouva, v Německu označovaná jako „Rahmenvertrag“, ale také jako „Mantelvertrag“ nebo „Richtlinienvertrag“, je německou doktrínou vymezena jako smlouva, která nemá pevnou definici, nýbrž je možné ji definovat velice pružně s ohledem na specifika toho kterého obchodního vztahu.²⁹

Zda můžeme úpravu rámcové smlouvy v německé právní úpravě podřadit pod § 305 odst. 3 BGB, upravující inkorporaci všeobecných obchodních podmínek do smlouvy, je při nejmenším problematické.³⁰ Ustanovení § 305 odst. 3 BGB stanoví, že smluvní strany se mohou předem domluvit, že v případě splnění požadavků v § 305 odst. 2 BGB mohou učinit součástí smlouvy všeobecné obchodní podmínky. Ustanovení § 305 odst. 2 BGB je určitou obdobou § 1751 odst. 1 ObčZ, když stanoví, za jakých podmínek se obchodní podmínky stanou součástí smlouvy. Rámcová smlouva je smlouva, která má za cíl formulovat smluvní podmínky, za kterých budou

²⁵ BEJČEK, Josef. *Smluvní svoboda a ochrana slabšího obchodníka*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, s. 40.

²⁶ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5105/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4644/2014, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3488/2010.

²⁷ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2009, sp.zn. 23 Cdo 1888/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 23 Cdo 936/2012.

²⁸ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2009, sp.zn. 23 Cdo 1888/2007.

²⁹ KITAGAWA, Zentarō, RIESENHUBER, Karl. *The identity of German and Japanese Civil Law in Comparative Perspectives*. Berlin, 2011, s. 105.

³⁰ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s.58-59.

uzavírány jednotlivé realizační smlouvy, a současně předurčuje jejich obsah. Hoffbauer uvádí, že rámcová smlouva nám spadne pod režim § 305 odst. 3 BGB, pokud jsou podmínky v této smlouvě předem formulovány pro větší počet smluv, přičemž postačuje záměr alespoň třikrát využít rámcové smlouvy.³¹ Rozhodujícím kritériem pro klasifikaci podmínek přitom je, zda byla ustanovení rámcové dohody „vyjednána“. Neexistují tedy žádné obecné podmínky, pokud jsou podrobně dojednány smluvní podmínky mezi smluvními partnery. Vyjednání v tomto případě přichází do úvahy pouze tehdy, když uživatel, tedy strana, která obvykle nemá možnost obsah smluvních podmínek ovlivnit, tyto napadá, a poskytovatel dává možnost uživateli, aby chránil své vlastní zájmy a měl možnost obsah těchto podmínek ovlivnit. Znamená to tedy, že uživatel musí jasně a vážně souhlasit s požadovanou změnou jednotlivých klauzulí. Přitom pouhá ochota na straně uživatele změnit jednotlivé klauzule nestačí. Pokud tuto možnost uživatel dostane, je neslučitelné s účelem § 305 BGB chránit tuto stranu proti jednostrannému výkonu zájmů druhou stranou.³²

Rámcová smlouva nebo také rámcová dohoda je založena na principu, že pokud předkladatel této smlouvy informuje zákazníka, tedy stranu, které je určité zboží nabízeno, že na základě této smlouvy budou založeny všechny budoucí smlouvy, bez dalšího bude platit, že podmínky, jež jsou stanoveny v této smlouvě, budou součástí uzavřených smluv, a to i pokud předkladatel smlouvy znovu o těchto podmínkách nevyrozumí. Vzhledem k mimořádnému významu, který má taková smlouva pro zákazníka, bude vždy v obchodních transakcích nezbytné, aby mu toto bylo při uzavření rámcové smlouvy sděleno, ledaže by zde již strany měly mezi sebou zavedou praxi.³³

1.6.2. Rámcová smlouva v anglosaském právu

V anglosaském právu se pracuje s pojmem „framework agreement“ nebo také „umbrella agreement“.³⁴ Obchodníci uzavírají tyto smlouvy k usnadnění procesu vyjednávání jednotlivých obchodů. Tyto smlouvy šetří náklady, pokud jde o čas a úsilí

³¹ Tamtéž, s.59 - 60.

³² Tamtéž, s. 59 - 66.

³³ BASEDOW, Jürgen. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 2, Schuldrecht, allgemeiner Teil, §§ 241-432, 7. Aufgabe.* München: C.H. Beck, 2016, s. 1177 - 1178.

³⁴ STEFANOS, Mouzas, FURMSTON, Michael. From Contract to umbrella agreement. *The Cambridge Law Journal*, roč. 2008, s. 38-39.

vybírat, řídit a kontrolovat jednotlivé individuální smlouvy. Obsahují podmínky, za kterých je možné realizovat změny v jednotlivých obchodech. Tato tzv. „umbrella agreement“ zaujímá postavení „ústavy“ následných kontraktů.³⁵ Hlavními otázkami, které se v souvislosti s touto smlouvou kladou, jsou: 1) Jaké jsou odlišující prvky této smlouvy od běžných smluv? 2) Jaký je obsah doložek, které se v této smlouvě vyskytují? 3) Jsou tyto smlouvy závazné a právně vymahatelné?

Obecně, tyto smlouvy v sobě nezahrnují okamžitá rozhodnutí smluvních partnerů, ba naopak nastiňují principy, kterými jsou následná smluvní rozhodnutí vedena. K odlišení této tzv. „umbrella agreement“ od běžných smluv se používá tzv. dvojitý test. První test se nazývá „selection process“. Podle něho je třeba posuzovat, zda tato smlouva předurčuje následnou kontraktaci nebo zda stanoví pouhý rámec následné kontraktace. Pouze v druhém případě se jedná o rámcovou smlouvu. Druhý test se zabývá funkcí, kterou tato smlouva má. Aby smlouva prošla tímto testem, je třeba, aby její funkcí bylo stanovit klauzule, které budou použity při následné kontraktaci, dojde-li vůbec k ní. Na základě této smlouvy obchodníci nejsou zavázáni koupit určité množství zboží, případně akceptovat budoucí nabídky.³⁶

V úvodním ustanovení tyto smlouvy většinou stanoví obor podnikání definováním druhů výrobků nebo služeb a vymezením základních principů. Dále tyto smlouvy obsahují obvykle ustanovení, do kdy je třeba provést oznámení vady výrobku, tedy způsob reklamace, mechanismus určení ceny, fakturaci, podmínky, za kterých je možno obnovit jednání o této smlouvě, postup při zničení výrobku v důsledku vis maior, pojištění odpovědnosti za škodu, povinnost mlčenlivosti, systém, jakým mezi sebou budou strany komunikovat, salvátorskou klauzuli, právo, kterým se bude následná kontraktace řídit, odstoupení od smlouvy a další.³⁷ Je třeba si povšimnout, že rámcová smlouva neřeší specifikaci množství ani ceny každé jednotlivé transakce.

V anglosaském právu se pro pojem rámcové smlouvy používá také pojmu „continuous obligation“. Tento pojem značí, že tato smlouva nepředstavuje obligaci v podobě povinnosti uzavírat budoucí smlouvy. Jedná se o určitý trvalý závazek, který však není závazkem v pravém slova smyslu, neboť nezavazuje. Vymezuje se tři

³⁵ LOUGHLIN, Martin. Constitutional Theory: A 25th Anniversary Essay. *Oxford Journal of Legal Studies*, roč. 2005, č. 2, s 183.

³⁶ STEFANOS, Mouzas, FURMSTON, Michael. From Contract to umbrella agreement. *The Cambridge Law Journal*, roč. 2008, s. 40.

³⁷ Tamtéž, s. 44.

důvody, které vysvětlují, proč v anglickém právu tato smlouva není právně závazná. Za první, rámcová smlouva by mohla být považována za neplatnou z důvodu nedostatku určitosti. Za druhé, smluvní strany této smlouvy nemusí mít úmysl vstoupit do právního vztahu. Jedná se o neformální dohodu, která například pomáhá rozplánovat a vypíchnout společné zájmy stran. Za třetí, jedná se o pouhý mechanismus určující způsob a pravidla následné kontraktace.³⁸

1.7. Rámcová smlouva jako smlouva inominátní

Nejčastějšími realizačními smlouvami, uzavíranými na základě rámcové smlouvy, jsou smlouvy kupní.³⁹ Můžeme se však setkat i se smlouvami o otevření akreditivu⁴⁰, smlouvami o dílo⁴¹, smlouvami o přepravě⁴² a mnohými dalšími, neboť zásada autonomie vůle, tolik typická pro soukromé právo, poskytuje široký prostor pro uzavírání nejrůznějších smluvních typů napříč občanským zákoníkem. Realizační smlouva může být opět smlouvou inominátní.⁴³ Otázkou však je, jaký smluvní typ je rámcová smlouva samotná a jaké náležitosti musí splňovat, abychom ji mohli pod ten který smluvní typ podřadit. Ondřejová uvádí, že rámcová smlouva není smluvním typem, může se vztahovat k jakémukoliv smluvnímu typu i smlouvě inominátní.⁴⁴ Nejvyšší soud ji v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 1888/2007 označil za nepojmenovanou smlouvu a v pozdějších rozhodnutích, např. sp. zn. 32 Cdo 24/2010 nebo sp. zn. 23 Cdo 1579/2014 Nejvyšší soud potvrdil, že judikuje v otázce charakteru této smlouvy konstantně. Podle Nejvyššího soudu se tak jedná o inominátní smlouvu ve smyslu § 269 odst. 2 ObchZ, dnešního § 1746 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb.: *Strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena.* Druhá věta § 269 odst. 2 ObchZ ve znění „*Jestliže však účastníci dostatečně neurčí předmět svých závazků, smlouva uzavřena není*“ do občanského zákoníku převzata nebyla. To by však nemělo mít vliv na posuzování rámcové smlouvy i nadále jako inominátní podle § 1746 odst. 2 ObčZ. Druhou větu lze totiž dovodit z § 1725 ObčZ: *Smlouva je*

³⁸ Tamtéž, s.45-46.

³⁹ Např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 22 Af 23/2011-47, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 29 ICdo 26/2012.

⁴⁰ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5105/2014.

⁴¹ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 2994/2010.

⁴² Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 32 Cdo 1685/2012.

⁴³ NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s 14.

⁴⁴ ONDŘEJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv po rekonstrukci*. Praha, Wolters Kluwer, 2015, s. 45.

uzavřena, jakmile si strany ujednájí její obsah.⁴⁵ Význam skutečnosti, že nám rámcová smlouva spadá pod § 1746 odst. 2 ObčZ, je mimo jiné v tom, že se na rámcovou smlouvu budou vztahovat toliko ustanovení obecné části závazkového práva, nikoliv již ustanovení zvláštní části upravující jednotlivé typy smluv. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 33 Cdo 645/2016 Nejvyšší soud uvádí, že „závazkový právní vztah může být založen nejen smlouvou výslovně v zákoně upravenou, ale i smlouvou v zákoně neupravenou (tzv. smlouvou nepojmenovanou, inominátní), popřípadě smlouvou smíšenou, která obsahuje prvky různých smluv.”

Aby se jednalo o smlouvu, třebaže nebude zahrnovat podstatné náležitosti smlouvy stanovené v části IV. hlavě II. občanského zákoníku, tedy smlouvy pojmenované⁴⁶, musí sestávat z obsahově odpovídajících projevů vůle nejméně dvou osob, které jsou činěny v závislosti na sobě, jak vyplývá z § 1725 ObčZ. Je tedy třeba konsenzu o jejím obsahu.⁴⁷ Rámcová smlouva musí obsahovat podstatné náležitosti zahrnující vše, o čem musí být dohoda podle vůle stran. Taková dohoda o obsahu smlouvy, která obsahuje konsenzus o právech a povinnostech stran, má za následek vznik smlouvy. Podmínkou vzniku smlouvy tedy je, že je smluvními stranami dostatečně určen předmět jejich závazků.⁴⁸ Jako příklad inominátní smlouvy poslouží leasingová smlouva. V takové smlouvě budou muset být obsažena vzájemná práva a povinnosti leasingového pronajímatele a leasingového nájemce a základní obsah leasingu.⁴⁹ Kdyby tyto podstatné náležitosti neobsahovala, dle mého názoru by se nejednalo ani o smlouvu. Shodně uvádí Kudrna, že pokud se strany nedohodly alespoň na předmětu svých závazků, chybí určitost právního úkonu a smlouva uzavřena není.⁵⁰

Nejvyšší soud rámcovou smlouvou konstantně označuje za nepojmenovanou smlouvu.⁵¹ Aby se mohlo jednat o nepojmenovanou smlouvu, logicky se musí jednat

⁴⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 138.

⁴⁶ Dále též označení typické, nominátní, označené.

⁴⁷ DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 189.

⁴⁸ KUDRNA, Karel. Přípustnost inominátních a smíšených smluv v českém právu soukromém. *Právní rozhledy*, roč. 2001, č. 11, s. 550.

⁴⁹ PULZ, J., ČICHOVSKÝ, L., KRUTÍLEK, J. et al. *Výkladový slovník leasingu*. Praha: Grada Publishing, s.r.o., 1995. s. 53.

⁵⁰ KUDRNA, Karel. Přípustnost inominátních a smíšených smluv v českém právu soukromém. *Právní rozhledy*, roč. 2001, č. 11, s. 550.

⁵¹ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 32 Cdo 24/2010.

o smlouvu. Handlar uvádí, že nepojmenované smlouvy jsou, obdobně jako smlouvy pojmenované, dvoustrannými či vícestrannými právními úkony, které vznikají na základě dohody smluvních stran ohledně celého obsahu smlouvy.⁵² Nicméně Nejvyšší soud se v řadě svých rozhodnutí vyjadřuje tak, že „*rámcová smlouva...nemá jiný význam, než že stanoví smluvní podmínky následně uzavíraných konkrétních, realizačních smluv, tj. v tom či onom rozsahu předurčuje jejich obsah.*”⁵³ Například v usnesení sp. zn. 23 Cdo 4644/2014 Nejvyšší soud konstatuje, že „*dohody o nákupních podmínkách považuje za dohody rámcové, neboť jimi smluvní strany upravují pouze rámcově podmínky spolupráce mezi smluvními stranami a nelze je posuzovat jako kupní smlouvy, neboť z nich nevyplývá povinnost žalovaného odebírat konkrétní množství či druh zboží.*” Nejvyšší soud si tak zřejmě protiřečí, když o rámcové smlouvě hovoří jako o nepojmenované smlouvě a zároveň konstatuje, že pohledávky a závazky z takové smlouvy nevznikají. Pokud by nevznikaly, nešlo by o smlouvu.⁵⁴ Mám tedy za to, že pokud přijmeme chápání rámcové smlouvy Nejvyšším soudem, nemůžeme zároveň tvrdit, že se jedná o nepojmenovanou smlouvu.

K nejasnosti charakteru rámcové smlouvy přispěl Nejvyšší soud také tím, že tuto smlouvu označil v některých svých rozhodnutích jako typovou. Například v rozsudku sp. zn. 29 ICdo 26/2012 konstatoval: *I kdyby v důsledku odstoupení ze strany dlužnice zanikla (dle ust. § 349 a násl. ObchZ) „rámcová kupní smlouva“, nemělo by takové odstoupení vliv na existenci již uzavřených realizačních kupních smluv...* Přestože v usnesení sp. zn. 23 Cdo 936/2012 Nejvyšší soud uvádí, že ačkoliv soudy uzavřely, že rámcová kupní smlouva, jenž byla předmětem sporu v judikátu sp. zn. 39 Cm 181/2003, byla posouzena jako kupní smlouva uzavřená dle § 409 a násl. ObchZ, od následujícího sporu byly závěry soudů ohledně této otázky opačné. Byť se tedy v advokátní praxi či judikatuře soudů můžeme setkat s označením „rámcová smlouva kupní“ či „rámcová smlouva o dílo“ apod., samotná rámcová smlouva v souladu s judikaturou není kupní smlouvou. Kupní smlouvy jsou až realizační smlouvy, které jsou na základě rámcové smlouvy uzavírány, neboť až ty zakládají práva na plnění a povinnost plnění poskytnout. Pojem „rámcová smlouva

⁵² HANDLAR, Jiří. Právní režim inominátního závazku v občanském a obchodním právu. *Právní rozhledy*, roč. 2003, č. 4, s. 164.

⁵³ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1579/2014, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 32 Cdo 24/2010.

⁵⁴ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 152.

kupní” tedy pouze implikuje, že na základě rámcové smlouvy budou pro futuro uzavírány jednotlivé kupní smlouvy. Šilhán shodně uvádí, že „rámcová smlouva nepředstavuje žádný uzákoněný smluvní typ z hlediska obsahu závazku, nanejvýš však „sběrný typ” inominátního kontraktu.”⁵⁵

1.8. Závaznost rámcových smluv a založení závazku rámcovou smlouvou

V občanském zákoníku nenalezneme definici smlouvy, když § 1724 ObčZ pouze říká, jaký význam smlouva má a jaké následky může přinášet. Dle § 1724 odst. 1 ObčZ „*smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy.*” Zákodárce zvolil podobnou konstrukci jako v případě § 545 ObčZ, v němž se rovněž nestanoví, co je právním jednáním, ale jaké právní následky právní jednání vyvolává. Závaznost smlouvy je explicitě stanovena v § 1759 ObčZ a dále tuto závaznost dovedíme z obecné části občanského zákoníku. Ustanovení § 3 odst. 2 d) totiž stanoví, že „*soukromé právo spočívá zejména na zásadě, že daný slib zavazuje a smlouvy mají být plněny*”. Příkazská za použití argumentu a *minor ad maius* dospívá k závěru, že pokud zavazuje jednostranný slib, tím spíše by měla zavazovat dvoustranná smlouva.⁵⁶ Hulmák vysvětluje závaznost smlouvy na dvou koncepcích. Přirozenoprávní teorie odvozuje závaznost slibů z požadavku spravedlnosti či štědrosti. Podle volní teorie je jediným hlavním kritériem vůle slibujícího být právně zavázán.⁵⁷ Tyto sliby, jenž si strany navzájem daly, jsou pro ně závazné.

Judikatura Nejvyššího soudu v některých svých rozhodnutích potvrzuje, že rámcová smlouva může obsahovat závazek. Případ, který se řešil, se týkal rámcové smlouvy, na základě které byly uzavírány kupní smlouvy. Podle rámcové smlouvy dodávala žalobkyně žalované zboží na základě jejích objednávek. Předmětem smlouvy bylo veškeré zboží, „*které kupující objedná u prodávajícího a prodávající objednavku akceptuje*”. Jednalo se o platnou rámcovou smlouvu uzavřenou dle § 409 a násl. obchodního zákoníku. Touto smlouvou byly mezi jejími účastníky sjednávány

⁵⁵ BEJČEK, Josef, ŠILHÁN, Josef a kol. *Obchodní smlouvy. Závazky v podnikání*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, s. 70.

⁵⁶ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 248.

⁵⁷ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*, 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 7-8.

smluvní podmínky následně uzavíraných kupních smluv, tedy smluv, jejichž předmětem budou movité věci, uzavřené po dobu trvání této rámcové smlouvy. Článek IV bodu 2 této rámcové smlouvy obsahoval prohlášení druhého žalovaného, že ručí za závazky první žalované z této rámcové smlouvy. Soud prvního stupně neshledal tento úkon jako platný ručitelský závazek, neboť dle jeho mínění v době prohlášení o ručení nebylo možné z rámcové smlouvy zjistit, zda vůbec nějaké závazky vzniknou a v jaké případné výši. Případ se dostal až před Nejvyšší soud pod sp. zn. 32 Odo 629/2006 ze dne 28. 5. 2008, když dovolatel namítal, že rámcová smlouva nebyla platně uzavřena, neboť v ní nebyl určitým způsobem vymezen její předmět. Nejvyšší soud se s touto námitkou ztotožnil potud, že skutečně nešlo o platnou rámcovou smlouvu, neboť v ní nebylo určitým způsobem vymezeno zboží, které by mělo být předmětem kupních smluv, a tato smlouva rovněž neobsahovala dohodu o kupní ceně, to však dle Nejvyššího soudu neznamena, že by tato smlouva neměla žádnou právní relevanci, jestliže jí byly sjednávány podmínky následně uzavíraných kupních smluv. Nejvyšší soud tedy dovodil, že jestliže rámcová smlouva obsahovala prohlášení druhého žalovaného, že osobně ručí za závazky kupujícího z této smlouvy v budoucnu vzniklé a že prodávajícího uspokojí, jestliže kupující nesplní svůj v budoucnu splatný závazek z této smlouvy vůči prodávajícímu, pak toto prohlášení splňuje podmínky pro vznik ručení druhého žalovaného za závazky první žalované, a tedy tato rámcová smlouva může obsahovat závazek ručení.

Jiný případ se týkal rámcové smlouvy, jejímž předmětem bylo vymezení rozsahu finančních služeb banky pro účely podnikatelské činnosti subjektu X.⁵⁸ Současně se smluvní strany dohodly, že konkretizace podmínek čerpání dílčích limitů bude obsahem jednotlivých dílčích smluv. Žalobkyně se zavázala dodat kupujícím ve smlouvách označené zboží. Za tím účelem vystavila příkazy k otevření neodvolatelných dokumentárních akreditivů, které však vystaveny nebyly. V důsledku toho vznikla žalobkyni škoda ve formě ušlého zisku. Nejvyšší soud judikoval: „*Jakkoli se od závěrů, že rámcová smlouva nezakládá závazkový vztah, nemá důvod odchýlit ani v projednávané věci, nelze přehlédnout, že předmětem řízení je požadavek na náhradu škody. Pro posouzení otázky, zda žalovaná povinnost z rámcové smlouvy vskutku porušila, je tak podstatné, zda jí vznikla podle rámcové smlouvy povinnost uzavřít dílčí smlouvy k otevření toho kterého akreditivu.*” Nejvyšší soud v tomto

⁵⁸ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2013, sp. zn. 29 Cdo 4463/2011.

rozsudku tak nepřímou připustil, že i rámcová smlouva je smlouvou, a proto může založit povinnost k náhradě škody.

1.9. Rámcová smlouva a cena v judikatuře

V rámci této podkapitoly bych si dovolil polemizovat s judikaturou ohledně závaznosti smlouvy o výhradním dovozu, v níž nebyla sjednána cena.⁵⁹ Smlouva o výhradním dovozu (distribuci) je smlouva, kterou se dodavatel zavazuje, že zboží, které bude určeno ve smlouvě, bude dodávat pouze jednomu odběrateli, přičemž tyto jednotlivé dodávky musí být ve smlouvě specifikovány.⁶⁰ Štenglová uvádí, že v takové smlouvě může být obsažen i závazek k uzavření budoucích smluv, nikoliv však k dodávání určitého zboží.⁶¹ V projednávaném případě šlo skutkově o to, že byla uzavřena smlouva, jejímž předmětem byla úprava obchodních podmínek, za nichž bude odběratelka od dodavatele kupovat zboží, jeho výrobky, a distribuovat je na území jiného státu. Jednotlivé dodávky měly být uskutečňovány na základě písemných objednávek. Problém nastal, když bylo vozidlo se zbožím nezjištěným pachatelem odcizeno. Jednalo se přitom o dopravce, který se ukázal být podvodníkem, v důsledku čehož žalobkyně nemohla dostát svým závazkům vůči dodavateli. Nastal tak spor o existenci smlouvy o výhradním prodeji. Smlouva byla odvolacím soudem posouzena jako neexistující z toho důvodu, že ačkoliv se v této smlouvě strany dohodly, že výrobky budou dodávány za ceny v ceníku výrobků dodavatele, který je přílohou smlouvy, tento soudu předložen nebyl. Žalobkyně přitom tvrdila, že smlouva byla podepsána bez příloh a ceník byl mezi smluvními stranami dohodnut následně. Jednoduše řečeno, odvolací soud rozhodl tak, že nebyla-li ve smlouvě o výhradním dovozu sjednána cena, pak tato smlouva nevznikla. Takový závěr je dle mého názoru nepřijatelný a také byl následně Nejvyšším soudem vyhodnocen jako nesprávný, když odvolacímu soudu bylo vytčeno, že třebaže smlouvu označil jako inominátní, nevzal v potaz, že se jednalo o rámcovou smlouvu. Nejvyšší soud konstatoval, že jestliže strany nepřipojily ke smlouvě ceník zboží, čímž cenu zboží v této smlouvě nakonec nesjednaly, lze

⁵⁹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3488/2010.

⁶⁰ §745 zák. č. 513/1991 Sb.

⁶¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Plíva, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1351.

dovozovat pouze tolik, že cena zboží nebyla sjednána, nikoliv však, že nebyla uzavřena rámcová smlouva. Nesouhlasím však s názorem Nejvyššího soudu, že smlouvou obsahující závazek mohla být pouze příslušná kupní smlouva, tedy realizační smlouva uzavřená na základě smlouvy o výhradním dovozu. Pokud by cena v příslušné rámcové smlouvě sjednána byla, pak by měla být závazná pro obě strany, pokud by se nedohodly v dílčí smlouvě na jiné.

2. Rámcové smlouvy a podobné instituty v soukromém právu

2.1. Komparace rámcové smlouvy a smlouvy o smlouvě budoucí

Rámcová smlouva vytváří jakýsi rámec pro smlouvy, které budou v budoucnu mezi smluvními stranami uzavírány. Tím se velmi podobá smlouvě o smlouvě budoucí. Smlouva o smlouvě budoucí je institut, který má své zastoupení v občanském zákoníku. Z hlediska systematiky je zařazena do části IV. dílu 2. (Smlouva) oddílu 7, kde je upravena ve čtyřech ustanoveních.⁶² Má svůj původ již v římském právu⁶³ a upravena byla již v obecném zákoníku občanském.⁶⁴ Občanský zákoník č. 141/1950 Sb. a pozdější občanský zákoník č. 40/1964 Sb. až do účinnosti tzv. velké novely pactum de contrahendo neupravoval. To však nemění nic na faktu, že se jedná o institut v právní úpravě tradiční na rozdíl od rámcové smlouvy, která je spíše vytvářena praxí a judikaturou.

Před účinností občanského zákoníku byla smlouva o smlouvě budoucí upravena v § 289 a násl. ObchZ, odkud byla do občanského zákoníku převzata. Naopak nebyla převzata úprava v § 50a zák. č. 40/1964 Sb., dle něhož se smluvní strany smlouvy o smlouvě budoucí musí dohodnout o podstatných náležitostech budoucí smlouvy. Dle § 1785 ObčZ „*Smlouvou o smlouvě budoucí se nejméně jedna strana zavazuje uzavřít po vyzvání v ujednané lhůtě, jinak do jednoho roku budoucí smlouvu, jejíž obsah je ujednan alespoň obecným způsobem.*” Podobnost s rámcovou smlouvou lze spatřovat například v tom, že se jedná o smlouvu, na základě níž se ještě neposkytuje žádné plnění. Ze smlouvy by mělo být zjevné, co je předmětem plnění⁶⁵, avšak plněno bude až na základě budoucí smlouvy, bude-li uzavřena. Významem smlouvy o smlouvě budoucí je „*zachytit v pevné a závazné formě dosaženou dohodu stran o tom, že chtějí uzavřít určitou smlouvu konkrétního*

⁶² §1785 - 1788 zák. č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ VANČURA, Josef. *Úvod do studia soukromého práva římského*. Praha: Nákladem vlastním, 1923, s. 272.

⁶⁴ § 936 zákona č. 946/ 1811 Sb., obecného zákoníku občanského: „*Úmluva, že strany teprve v budoucnosti uzavrou smlouvu je jen tehdy závazná, jestliže byl určen jak čas, kdy má býti uzavřena, tak i podstatné části smlouvy a poměry se mezi tím do té míry nezměnily, že se tím zmaří účel výslovně stanovený nebo vyplývající z okolností, nebo že ta nebo ona strana pozbývá důvěry. Vůbec nutno naléhati na splnění takovýchto přívědů nejdéle do roka po ujednaném čase, jinak právo pomíjí.*“

⁶⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 283.

*typu nebo v základě vymezený inominátní kontrakt s určitým obsahem. Předmětem této smlouvy je pouze závazek uzavřít v určité době příslušnou smlouvu, které bude vlastním podkladem plnění, o něž ve své podstatě účastníkům jde.*⁶⁶ Shodně pro obě smlouvy platí, že jak na základě smlouvy o smlouvě budoucí, tak na základě rámcové smlouvy může být uzavřena typová, ale i inominátní smlouva.

Ze smlouvy o smlouvě budoucí vyplývá přímá povinnost uzavřít budoucí smlouvu po vyzvání v ujednané lhůtě. Není-li tato lhůta ujednána, platí podpůrně ex lege jeden rok. Naopak u rámcové smlouvy nemusí žádné ze stran vzniknout právo na uzavření smlouvy realizační. To však dle mého názoru platí pouze v případě, že v rámcové smlouvě není stanoven závazek určitý počet smluv v určité době uzavřít. Pokud by tam totiž takový závazek byl obsažen, např. ve formě doložky, která stanoví, že smluvní strany se zavazují mezi sebou uzavřít v období od ... do... určitý počet dílčích smluv, není důvod, proč bychom měli rámcovou smlouvu posuzovat jako dokument, který nezakládá závazkový vztah.⁶⁷ Mohlo by totiž docházet ke zneužívání institutu. Jedna ze smluvních stran, například dodavatel určitého zboží, by uzavřel s odběratelem rámcovou smlouvu, na základě níž by měl uzavřít v určitém období jednotlivé kupní smlouvy na dodání určitého zboží. Získal tak zakázku, nicméně následně se rozhodne jednotlivé dílčí smlouvy neuzavřít, což pro něj však nebude mít žádné negativní důsledky, neboť ve světle judikatury se jedná o institut, který nezakládá závazkový vztah a z nějž pohledávky a závazky nevznikají. Stejně tak by mohl odběratel v případě, že by byla platba dohodnuta v rámcové smlouvě, převzít od dodavatele zboží a toto následně neuhradit a dovolávat se tvrzení, že rámcová smlouva přece nezakládá závazek, což je absurdní situace.

Co se rozumí „alespoň obecně ujednaným obsahem“, stanoví judikatura následovně: „*Určení musí být natolik konkrétní, aby předmět plnění budoucí smlouvy byl ve všech základních rysech určen tak, jak to odpovídá potřebám v daném případě a aby bylo možno objektivně posoudit splnění závazků ze smlouvy o uzavření smlouvy budoucí. Bližší vymezení předmětu plnění budoucí smlouvy může být ponecháno na jednání o uzavření této smlouvy. Její předmět ovšem může být určen i přesně a na jednání o uzavření realizační smlouvy může být ponecháno jen*

⁶⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2637.

⁶⁷ V rámcových smlouvách se lze často setkat s doložkou o minimálním odběru, například ve znění: Kupující je povinen v průběhu roku 2018 odebrat zboží v hodnotě nejméně 1 000 000 Kč.

*stanovení podmínek plnění a konkrétní doby plnění.*⁶⁸ Pactum de contrahendo tedy obsahuje jen závazek uzavřít budoucí smlouvu s určeným předmětem plnění. U rámcové smlouvy se spíše předpokládá vymezení základních pravidel, kterým budou podléhat smlouvy realizační.⁶⁹ V rámcové smlouvě tak může být upravena například pravidla předkládání návrhů realizačních smluv, v jakém časovém předstihu je třeba předložit onen návrh, jakým způsobem budou tyto smlouvy uzavírány a na základě nich plněno, pravidla určování cen v realizačních smlouvách⁷⁰, platební podmínky v realizačních smlouvách, důsledky porušení povinností atd.⁷¹ Např. v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 1888/2007 Nejvyšší soud stanovil: „*Předmětná Dohoda o rámcových podmínkách určovala, že kupní smlouvy mezi stranami v budoucnu uzavřené budou podléhat režimu obchodních podmínek stanovených v této dohodě a ve Všeobecných nákupních a obchodních podmínkách...*“ Dle judikatury si strany mohou předurčit obsah již v rámcové smlouvě, nicméně není to jejich povinností. Pokud si ho totiž nesjednají, stačí pokud tak učiní v realizační smlouvě. Pokud jde o obligatorní náležitost takové smlouvy, musí být v dílčí smlouvě sjednána, pokud není sjednána již v rámcové smlouvě.⁷²

Na základě smlouvy o smlouvě budoucí má být uzavřena jedna konkrétní smlouva v budoucnu. Význam spočívá tedy především v tom, že smluvní strana získává jistotu, že bude v budoucnu předmětná smlouva uzavřena. Například manželé uzavřou smlouvu o smlouvě budoucí, že bezodkladně po rozvodu manželství bude uzavřena smlouva o převodu nemovitosti. Zatím se neví, kdy bude manželství rozvedeno, neboť zatím není shoda na úpravě poměrů dítěte po rozvodu ve smyslu § 755 odst. 3 ObčZ, avšak je již shoda na vypořádání ohledně předmětné nemovitosti. Proto strany využijí tohoto institutu.⁷³ Nepředpokládá se, že by smlouvou o smlouvě budoucí měl být mezi smluvními stranami vytvořen základ pro dlouhodobější obchodní spolupráci. Naopak rámcová smlouva má jiný význam, když předpokládá uzavření většího počtu smluv v budoucnu. Základním smyslem rámcové

⁶⁸ Viz rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2637/2010.

⁶⁹ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2015, sp.zn. 23 Cdo 4644/2014.

⁷⁰ Neboť určení ceny zpravidla nebude náležitostí rámcové smlouvy, ale v důsledku vývoje trhu, inflace apod. bude cena dohodnuta až ve smlouvě realizační

⁷¹ HUSÁR, Jan. Obchodné vzťahy v príprave nového Občianskeho zákonníka (s akcentom na obchodné zmluvy). *Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19.-21. októbra 2009 v Starej Lesnej*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009, s. 56.

⁷² Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3488/2010.

⁷³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Vzory smluv, petitů a zakládacích listin dle nového občanského zákoníku*, 2. vydání, 2017, s. 415 - 418.

smlouvy je totiž standardizace, tedy snaha o racionalizaci uzavíraných smluv.⁷⁴ Standardizace spočívá v tom, že si strany vyjednají základní vzorec v podobě rámcové smlouvy, o kterém již následně v jednotlivých dílčích smlouvách nevyjednávají. To jim snižuje tzv. transakční náklady, tedy náklady, které musí vynaložit na vyjednávání o smlouvě. Na základě rámcové smlouvy dochází poté k uzavírání realizačních smluv, kterými by měl být naplněný v rámcové smlouvě dohodnutý rozsah spolupráce v dohodnutém čase a za dohodnutých podmínek. Čím kvalitnější rámcová smlouva je a čím více realizačních smluv na jejím základě smluvní strany uzavřou, tím více se jim zhodnotí počáteční investice, ať už se jedná o finanční náklady na kontraktaci, náklady na právní pomoc advokáta a čas strávený nad kontraktací.⁷⁵ Je však třeba dodat, že na základě rámcové smlouvy nemusí být vůbec žádná realizační smlouva uzavřena, neboť bez dalšího nemají strany povinnost jednotlivé realizační smlouvy uzavírat. Tím se rovněž liší od smlouvy o smlouvě budoucí. Jinak by tomu bylo, kdyby rámcová smlouva v sobě zahrnovala dohodu o budoucích smlouvách. Pokud by tato dohoda splňovala náležitosti § 1785 ObčZ, byl by zde závazek uzavřít tyto budoucí smlouvy plynoucí ze samotné rámcové smlouvy. Dohnal uvádí, že pokud je v rámci rámcové smlouvy uzavřena dohoda o určitém typu smluv, může být i rámcová smlouva samostatnou smlouvou.⁷⁶

Dle § 1787 odst. 1 ObčZ je možné požádat soud, aby určil obsah budoucí smlouvy v případě, že zavázaná strana povinnost uzavřít budoucí smlouvu nesplní. Totéž může učinit osoba určená k tomu účelu ve smlouvě. Využitelnost tohoto ustanovení spíše nelze předpokládat u rámcové smlouvy. Nedovedu si představit situaci, kdy by se strany domáhaly na základě rámcové smlouvy, aby obsah jednotlivých realizačních smluv, s jejímiž uzavřením některá smluvní strana otálí, určil soud. Jak jsem uvedl v práci výše, jedná se o právní nástroj obchodníků, pro jejichž jednotlivé obchody jsou vyžadovány natolik specifické požadavky, že nebude zpravidla možné, aby obsah realizační smlouvy, není-li již určen ve smlouvě rámcové, určil někdo třetí, stojící mimo smluvní vztah. Lze však stranám doporučit, aby si v rámcové smlouvě ujednaly následky neuzavření smlouvy jednou stranou, například v podobě smluvní pokuty. Mám za to, že stejně jako v případě smlouvy o

⁷⁴ BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 228.

⁷⁵ CSACH, Kristián. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 29-30.

⁷⁶ DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 190.

smlouvě budoucí, je možné se domáhat náhrady újmy pro porušení smluvní povinnosti (§ 2913).⁷⁷

Obecná úprava změny okolností v občanském zákoníku je založena na tom, že „změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že se plnění podle smlouvy stane pro některou ze stran obtížnější, nemění to nic na její povinnosti splnit dluh.”⁷⁸ Projevuje se zde tedy zásada pacta sunt servanda, podle které změna okolností se v zásadě vzniklých závazků nedotýká, pokud si ji strany nesjednají.⁷⁹ Z tohoto pravidla jsou stanoveny výjimky v § 1765 a § 1766 ObčZ a dále například v úpravě smlouvy o smlouvě budoucí. V úpravě smlouvy o smlouvě budoucí se projevuje pravidlo rebus sic stantibus omnis promissio intellegitur vyjadřující, že každý slib chápeme jako závazný jen za nezměněných poměrů.⁸⁰ Důsledkem změny okolností za předpokladů stanovených § 1788 odst. 2 ObčZ po uzavření smlouvy o smlouvě budoucí je, že povinnost uzavřít budoucí smlouvu zaniká. Úprava změny okolností pro pactum de contrahendo je dle mého názoru aplikovatelná i na rámcovou smlouvu, respektive případy, kdy je již uzavřena rámcová smlouva, načež dojde ke změně okolností, avšak pouze tehdy, pokud rámcová smlouva obsahuje závazek uzavřít určitý počet smluv v budoucnu.⁸¹ Takovou rámcovou smlouvou bude založen zpravidla déletrvající vztah dvou smluvních stran, proto je na místě využít úpravy změny okolností pro smlouvu o smlouvě budoucí analogicky.

Zajímavou se v doktríně jeví otázka, zda je možné učinit nabídku na uzavření realizační smlouvy součástí rámcové smlouvy. Podle § 1732 odst. 1 ObčZ je nabídkou právní jednání směřující k uzavření smlouvy, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata. Je tedy třeba, aby v rámcové smlouvě byly vymezeny podstatné náležitosti smlouvy realizační, abychom mohli uvažovat o přípustnosti takové nabídky. Není tedy v takovém případě možné ponechat část podstatných náležitostí smlouvě realizační. Podstatnými náležitostmi jsou přitom takové obsahové

⁷⁷ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 287.

⁷⁸ §1764 zák. č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 291.

⁸⁰ ELIÁŠ, Karel. Clausula rebus sic stantibus (Význam změny okolností pro trvání obligace ex contractu). *Obchodněprávní revue*, č. 6, roč. 2009, s. 151 - 155.

⁸¹ Pokud ovšem rámcová smlouva nestanoví povinnost uzavřít budoucí realizační smlouvy, není §1788 pro takovou smlouvu aplikovatelný.

prvky, jež musí být dohodnuty, aby smlouva jako určitý právní úkon vznikla.⁸² Nejvyšší soud se zabýval totožnou otázkou ve vztahu k nabídce učiněné v režimu smlouvy o smlouvě budoucí. Judikoval, že „*ustanovení § 50a o. z. nebrání ani tomu, aby záměr uzavřít v budoucnu smlouvu byl ve smlouvě o budoucí smlouvě vyjádřen tak, že jedna ze stran se zavazuje předložit druhé ve stanovené době návrh smlouvy a druhá strana se zavazuje jej v rovněž stanovené době poté přijmout.*”⁸³ Hulmák k tomu uvádí, že povinnost uzavřít smlouvu či učinit nabídku lze převzít i v jiné smlouvě.⁸⁴ V souladu se zásadou autonomie vůle a dispozitivní úpravou závazkového práva se typicky nabízí učinit takovou nabídku nebo povinnost učinit nabídku v budoucnu součástí rámcové smlouvy.

2.2. Rámcová smlouva a smlouvy závislé

V doktríně ani v judikatuře se o rámcové smlouvě ve vztahu k realizačním smlouvám nehovoří jako o smlouvě závislé. Je však třeba si tuto otázku blíže rozebrat. Dle § 1727 ObčZ „*Každá z několika smluv uzavřených při téže jednání nebo zahrnutých do téže listiny se posuzuje samostatně. Plyne-li z povahy několika smluv nebo z jejich účelu známého stranám při uzavření smlouvy, že jsou na sobě závislé, je vznik každé z nich podmínkou vzniku ostatních smluv. Zánik závazku z některé z nich bez uspokojení věřitele zrušuje ostatní závislé smlouvy, a to s obdobnými právními účinky.*” Dohnal vysvětluje závislost smluv na následujícím příkladě: Podnikatel A potřebuje pro realizaci smlouvy o dodávkách zboží pro podnikatele B skladovací prostory. Tyto prostory si najme od podnikatele C. Později dojde ze strany podnikatele B k odstoupení od smlouvy. To znamená, že podnikatel A již nemá pro nájemní smlouvu s podnikatelem C hospodářskou potřebu. Nájem skladu je mu k ničemu, protože už nedodává zboží. Toto však neznamená, že by zanikla i nájemní smlouva. Zákon má pro tyto situace řešení, že smluvní strany tyto smlouvy propojí a učiní je závislými. Pokud zanikne smlouva uzavřená mezi podnikatelem A a B o dodávkách zboží, nemá to žádný vliv na platnost a účinnost smlouvy o pronájmu skladovacích prostor. Plyne-li však z povahy několika smluv

⁸² PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 31.

⁸³ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 254/96.

⁸⁴ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, 1317 s 69.

nebo z jejich účelu známého stranám při uzavření smlouvy, že jsou na sobě závislé, zánik závazku z některé z nich zrušuje ostatní závislé smlouvy.⁸⁵

Otázkou je, jestli vznik rámcové smlouvy je podmínkou vzniku realizačních smluv ve smyslu tohoto ustanovení. Jednotlivé realizační smlouvy mohou být bezpochyby vyjednávány a uzavírány i individuálně v každém konkrétním případě, aniž by bylo nutné uzavírat smlouvu, která by tyto jednotlivé dílčí smlouvy zastřešovala. Z povahy některých právních vztahů je však doporučeníhodné a praktické takovouto smlouvu uzavřít. Například u smlouvy na dodávku materiálu na stavbu je praktické uzavřít rámcovou smlouvu, na základě níž budou postupně dodávány jednotlivé díly. V rámcové smlouvě se tak jasně vymezí předmět plnění, podmínky dodání, jakost, podmínky určení ceny jednotlivých dílů, jenž budou postupně dodávány a další. Pokud tedy už taková rámcová smlouva vznikne, dávalo by smysl konstatovat, že na ní bude závislý vznik jednotlivých dílčích smluv. Nicméně toto ustanovení hovoří o závislosti vzniku smlouvy, resp. zániku závazku z takovéto smlouvy. Zda-li vzniknou realizační smlouvy, není závislé na tom, jestli předtím vznikla rámcová smlouva, poněvadž mohou vzniknout i bez ní, jak jsem již uvedl výše. Pokud vznikne rámcová smlouva, nemusí to ještě znamenat, že vzniknou i realizační smlouvy, neboť v takové smlouvě nemusí být stanovena povinnost uzavřít realizační smlouvy. Závislé jsou pouze v tom smyslu, že se musí řídit podmínkami, které tato hlavní smlouva stanoví, nejedná se ovšem o závislost ve smyslu § 1727 ObčZ. Hulmák uvádí, že strany si mohou ujednat i jiné projevy závislosti jedné smlouvy na druhé, např. závislost účinnosti smlouvy na vzniku jiné smlouvy.⁸⁶ V doktríně se dále hovoří o závislosti v souvislosti s tím, jestli si strany v rámcové smlouvě uvedou podstatnou náležitost smlouvy. Pokud ano, nemusejí ji znovu uvádět v dílčích smlouvách, naopak pokud ne, nejde o vztah závislosti.⁸⁷ Osobně si myslím, že ani uvedení některé podstatné náležitosti v rámcové smlouvě neznamena automaticky vztah závislosti. Například pokud strany uzavřou rámcovou smlouvu, v níž vymezí účel nájmu provozování podnikatelské činnosti v tomto prostoru nebo v této místnosti, tedy podstatnou náležitost smlouvy o nájmu prostor sloužícího podnikání, není důvod pro konstatování závislosti smluv.

⁸⁵ DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 193.

⁸⁶ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 43.

⁸⁷ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 250.

2.3. Rámcová smlouva a smlouva přípravná

Dle § 1748 ObčZ „Má se za to, že ujednání, že určitá část obsahu smlouvy bude mezi stranami ujednána dodatečně, je podmínkou účinnosti uzavřené smlouvy.“ Jedná se tedy o případ, kdy je uzavřena smlouva, ale účinnost této smlouvy je podmíněna, přičemž jedná se o podmínku suspenzivní, neboli odkládací. Z právního hlediska je smlouva již platně uzavřena před splněním podmínky, která má vliv jenom na vstup smlouvy v účinnost.⁸⁸ Hulmák dovozuje, že je možné takovou smlouvu obsahující toto ujednání uzavřít, jestliže je shoda alespoň ohledně podstatných náležitostí a jestliže je dohodnuto, jakým způsobem budou zbývající náležitosti doplněny. Přitom se nejedná o případy, kdy určitá náležitost je určena odkazem na budoucí objektivní skutečnost.⁸⁹ Doplnění může provést i třetí osoba nebo soud, dohodnou-li si takový způsob doplnění strany.

Odlišností od rámcové smlouvy lze vymezit hned několik. Rámcová smlouva nemusí obsahovat žádnou podstatnou náležitost smlouvy a přesto se dle doktríny vychází z toho, že se jedná o smlouvu. Rámcová smlouva je účinná ihned po uzavření; Realizační smlouvy tedy na rámcové smlouvě nejsou závislé. Uzavření realizačních smluv může určovat objektivní skutečnost, na vůli stran nezávislá.⁹⁰ Pro rámcovou smlouvu dále není typické, aby náležitosti smluv realizačních určovala třetí strana nebo soud. Naopak shodným znakem je, že z obou smluv vyplývají implicitní povinnosti, jež v sobě obsahuje každý závazkový vztah. Jedná se při nejmenším o povinnost nezmařit účel smlouvy, resp. budoucích smluv na základě rámcové smlouvy uzavřených.⁹¹

⁸⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 64.

⁸⁹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 143.

⁹⁰ Např. měnový kurz, aktuální cena na burze, úroková sazba apod.

⁹¹ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 65.

3. Vztah rámcové smlouvy a realizačních smluv

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5105/2014 judikuje: „Při vzniku realizační smlouvy uzavřené na základě rámcové smlouvy se tedy v rozsahu, v němž strany nesjednaly v realizační smlouvě jinak, stávají pravidla (smluvní podmínky) sjednaná v rámcové smlouvě součástí obsahu realizační smlouvy.” Teprve uzavření realizační smlouvy přitom aktivuje samotnou rámcovou smlouvu.⁹² Aby tedy mohlo dojít k naplnění účelu rámcové smlouvy, musí dojít k uzavření realizační smlouvy. Z hlediska právní síly lze rámcové smlouvy ve vztahu k realizačním smlouvám považovat za rovnocenné.⁹³ Pokud si ovšem rámcová smlouva a smlouva realizační odporuje, je namístě si položit otázku, které smlouvě dát v takovém případě přednost. Dalšími otázkami, které se v této souvislosti kladou, jsou následující: Může být v rámcové smlouvě obsaženo ustanovení, které vylučuje odchylku od této smlouvy v jednotlivých realizačních smlouvách? Platí regulace v rámcové smlouvě automaticky také pro jednotlivé dílčí smlouvy? Jaký důsledek má neplatnost jedné ze smluv?

3.1. Otázka, které smlouvě dát přednost

Je samozřejmě možné tuto otázku vyřešit až po uzavření rámcové smlouvy, pokud se smluvní strany dohodnou. Otázka však cílí spíše na případy, kdy se strany nedohodnou na tom, které smlouvě dát v konkrétním případě přednost, zvláště potom v případě, kdy rámcová smlouva je výhodnější pro jednu stranu a realizační smlouva pro druhou. Předně je třeba konstatovat, že občanský zákoník neupravuje hierarchii mezi různými smlouvami, které se vztahují na stejný právní vztah, ale vedou k rozdílným výsledkům. Nelze využít § 1751 odst. 1 věta druhá ObčZ, když v našem případě se jedná v obou případech o smlouvu. Nabízí se upřednostnit realizační smlouvu, neboť ta je přijata později a odpovídá tak spíše pravé vůli stran. Možné je

⁹² Zde mám na mysli zejména ta ustanovení rámcové smlouvy, která by mohla být součástí i smlouvy realizační, nicméně tím, že již tato ustanovení zahrnuje rámcová smlouva, není nutné je znovu opisovat do smlouvy realizační, např. odpovědnost za vady, reklamace, rozhodčí doložky, základní zásady vzájemného obchodu apod. Pokud si smluvní strany v rámcové smlouvě sjednají povinnost mlčenlivosti o údajích, o kterých se dovědí během jednání s druhou stranou, v případě porušení je samozřejmě možné se domáhat náhrady škody bez ohledu na to, zda vůbec bude nebo nebude uzavřena realizační smlouva.

⁹³ NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s. 15.

však zastávat i opačný názor, kdy právě rámcová smlouva je smlouva, o které se vede zdlouhavý kontraktační proces a nad kterou obě smluvní strany vyjednávají, je tedy propracovanější, zatímco realizační smlouva představuje pouze formální vyústění kontraktačního procesu. Osobně bych se přikláněl spíše k názoru prvními, neboť podstatnou je zde vůle stran něco změnit nebo nezměnit, která je vyjádřena ve smlouvě realizační a má prioritu, poněvadž se jedná o přímé smluvní ujednání, které mezi sebou strany uzavřely později. Právní jistotu smluvním stranám rámcová smlouva dává v tom, že v případě, že by se od pravidel stanovených v rámcové smlouvě chtěla odchýlit pouze jedna ze smluvních stran, nebude to možné, neboť tomu brání rámcová smlouva.⁹⁴

3.2. Kogentní pravidlo v rámcové smlouvě

Smluvní strany by si mohly do rámcové smlouvy vtělit některá pravidla, od kterých by se nesměly v budoucnu při kontraktaci odchýlit.⁹⁵ Například by si stanovily, že následná realizační smlouva je vůči stranám účinná a smluvní strany zavazuje pouze v případě, pokud je uzavřena v písemné formě. Bylo by tedy v rámcové smlouvě výslovně stanoveno, že v případě, že by tato smlouva byla uzavřena v jiné formě než kterou předpokládá rámcová smlouva, tak se k této smlouvě nepřihlíží. Rovněž by mohlo být v rámcové smlouvě ustanovení, že určité smluvní podmínky lze upravovat toliko rámcovou smlouvou, přičemž jejich změna v realizační smlouvě není přípustná. Lze i v tomto případě upřednostnit autonomii vůle stran? Osobně bych se přiklonil k názoru, že v této situaci je nejdříve potřeba změnit rámcovou smlouvu tak, aby nám realizační smlouva spadla do jejího rámce a nebyla s ní v rozporu. Pokud chtějí tedy podřídít režimu rámcové smlouvy ústně uzavřenou realizační smlouvu, mohou, nicméně bude nejdříve třeba rámcovou smlouvu změnit, případně by si mohly v realizační smlouvě toto kogentní ustanovení výslovně vyloučit. Bez dalšího však nebude možné podřídít takovou smlouvu režimu rámcové smlouvy. Takové ujednání v rámcové smlouvě má důležitý význam, neboť stanovuje smluvním stranám určité mantinely, v kterých se mohou pohybovat. Příkazská uvádí, že takové ustanovení může zabránit negativním dopadům v případě změn v

⁹⁴ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 252.

⁹⁵ BEJČEK, Josef. Některá úskalí racionality obchodních podmínek. *Právní rozhledy*, roč. 2015, č. 18, s. 615.

rovnováže vyjednávací síly. Co si tedy smluvní strany prosadily v rámcové smlouvě, nemusí si již znovu prosazovat za změněných okolností při uzavírání realizační smlouvy.⁹⁶

3.3. Okamžik závaznosti

Jakmile individuální smlouva uzavřená mezi stranami rámcové smlouvy spadá do rámce rámcové smlouvy⁹⁷, podmínky dohodnuté v rámcové smlouvě pro jednotlivou zakázku jsou závazné, pokud si v realizační smlouvě nestanoví strany něco jiného. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3234/2014 se uvádí, že „z rámcové smlouvy musí být patrné, ve vztahu k jakým konkrétním realizačním smlouvám (na základě této rámcové smlouvy v budoucnu uzavřených) plní funkci rámcové smlouvy.“ Je proto doporučení hodné, aby z rámcové smlouvy jasně vyplývalo, které typy realizačních smluv mají být na základě ní uzavírány. Jak uvádím v práci výše, uzavření realizační smlouvy aktivuje jednotlivá ustanovení rámcové smlouvy. Tyto ustanovení se tak stávají součástí i smlouvy realizační. Výslovný odkaz v realizační smlouvě na rámcovou smlouvu není třeba, neboť se jedná o přímé smluvní ujednání projednané stranami a obsažené přímo (bez odkazu) ve smlouvě a bylo by to v rozporu s cílem zjednodušit obchodní styk uzavřením rámcové smlouvy.⁹⁸ V praxi se však pro větší přehlednost obvykle zajišťuje provázanost těchto dvou smluv odkazem realizační smlouvy na smlouvu rámcovou. V realizační smlouvě se tak poukáže, že „tato realizační smlouva je uzavírána na základě rámcové smlouvy č. ... uzavřené smluvními stranami dne...“.⁹⁹ V zájmu zajištění nezaměnitelné určitosti obsahu a zachování právní jistoty bych doporučoval na rámcovou smlouvu ve smlouvách realizačních odkazovat, byť se teorie kloní tomu, že takového odkazu není třeba.

⁹⁶ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 252.

⁹⁷ Zpravidla se bude jednat o okamžik uzavření realizační smlouvy.

⁹⁸ BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 28.

⁹⁹ NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s. 15.

3.4. Neplatnost smluv

Pokud je součástí rámcové nebo realizační smlouvy neplatné ustanovení, vzniká otázka, jaký vliv má toto ustanovení na ostatní části těchto dvou smluv. Například smluvní pokuta nebo konkurenční doložka, které jsou v rozporu s dobrými mravy - v těchto případech je třeba objasnit, zda je celá právní transakce neplatná nebo pouze dotčená část, takže zbývající část smluv je nadále použitelná. V Německu by se postupovalo podle § 139 BGB, který vychází z toho, že v případě neplatnosti části právního vztahu je neplatná celá právní transakce, pokud ovšem nelze předpokládat, že by zbývající část právní transakce byla platná i bez této části.¹⁰⁰ Do smluv si smluvní strany často vkládají salvátorskou klauzuli, tedy ujednání, které se běžně používá ve smlouvách a které zajišťuje platnost co největší části smlouvy.¹⁰¹ Toto ujednání, které má zachránit smlouvu a udržet ji pro případ, že se některé ujednání stane neplatným, se zpravidla vyskytuje v závěrečných částech smluv.¹⁰² V našem právním řádu je toto upraveno v § 576 ObčZ, který stanoví, že *„týká-li se důvod neplatnosti jen takové části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu oddělit, je neplatnou jen tato část, lze-li předpokládat, že by k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas.“* Pokud si tedy salvátorskou klauzuli nevtělí strany samy do smlouvy, bude se postupovat v případě sporu podle občanského zákoníku, tedy převáží snaha zachovat obě smlouvy. Za neoddělitelné se přitom považují ty části, které tvoří podstatné náležitosti smlouvy.¹⁰³ Neplatná a neplatností nedotčená ujednání musí tvořit jednotu, přičemž jednotu tvoří, pokud mají vnitřní neoddělitelnou souvislost.¹⁰⁴ Opakem této klauzule je klauzule úplné neplatnosti, tedy případ, kdy neplatnost části právního jednání znamená neplatnost celého právního jednání.¹⁰⁵ Hoffbauer jako argument pro zachování uvádí, že vůle stran je sotva taková, že by měly všechny otázky řešené v rámcové smlouvě podléhat revizi, když smyslem rámcové smlouvy je

¹⁰⁰ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 47 - 48.

¹⁰¹ Lze se setkat také s pojmem „severability clause“.

¹⁰² DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 76.

¹⁰³ DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 77.

¹⁰⁴ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník - velký komentář. Svazek III. §419-654*. Praha: Leges, 2014, s.705.

¹⁰⁵ Tamtéž, s.706-707.

zjednodušit obchodní styk a šetřit transakční náklady.¹⁰⁶ Navíc je třeba dodat, že v okamžiku, kdy se neplatné ustanovení rámcové smlouvy stane součástí realizační smlouvy, již si žije svým vlastním životem a pokud se následně namítne neplatnost tohoto ustanovení rámcové smlouvy, nebude to mít na ostatní realizační smlouvy, které již byly na základě rámcové smlouvy uzavřeny, žádný vliv.

3.5. Rozhodné právo

Při řešení vztahu mezi rámcovou smlouvou a realizačními smlouvami uzavřenými pod její střešou vzniká také otázka, zda se pro realizační smlouvy použije stejné právo jako pro rámcovou smlouvu v případech mezinárodního obchodního styku. V literatuře se uvádí, že právo individuální smlouvy by mělo být shodné s právem, kterým se řídí samotná rámcová smlouva.¹⁰⁷ Německé soudy však dospěly k jinému závěru, když konstatovaly, že právo použitelné na jednotlivé smlouvy může být odlišné od práva, jímž se řídí rámcová smlouva, a to kvůli jejich právní nezávislosti.¹⁰⁸ Hlavním argumentem přitom bylo, že každá smlouva má svůj vlastní předmět. Soudy však vycházely z čl. 28 odst. 1 druhá věta EGBGB, který již po vstupu nařízení Řím I. v platnost neplatí. Tento článek stanovil, že pokud by část smlouvy mohla být oddělena od ostatních a tato část měla užší vazbu s jiným státem, mohlo by se uplatnit právo této země na tuto část. Možnost takového odloučení již však v nařízení Řím I. neexistuje. Je třeba ovšem zdůraznit, že převažující názor na danou otázku je ten, že se tyto smlouvy mají posuzovat nezávisle na sobě a rozhodné právo může být určeno pro každou tu kterou smlouvu odlišně, není-li určení rozhodného práva v rámcové smlouvě řešeno. U obou smluv je však použitelné právo stejné, pokud si strany v rámcové smlouvě vymezí, kterým právem se následně uzavírané dílčí smlouvy mají řídit.¹⁰⁹

¹⁰⁶ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 52 - 53.

¹⁰⁷ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 47 - 48.

¹⁰⁸ Rozsudek OLG Jena ze dne 27.08.2008, sp. zn. 2 U 672/06.

¹⁰⁹ HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, s. 47 - 48.

3.6. Praktický případ

Pekárna uzavře s mlýnem rámcovou smlouvu o dodávkách různých druhů mouk, které jsou v rámcové smlouvě blíže specifikovány. Vzniká otázka, zda-li si může pekárna objednat i jinou mouku než která je v rámcové smlouvě specifikovaná a podřídit ji režimu rámcové smlouvy. Tato otázka má praktický dopad například v situaci, kdy je v rámcové smlouvě rozhodčí doložka a následně dojde ke sporu, když jedna strana má za to, že bylo plněno vadně. Řeší se poté otázka, zda působnost rozhodčí doložky spadá na dodávku mouky v rámcové smlouvě blíže nespecifikované. Rámcová smlouva je nástrojem obchodníků v obchodních závazkových vztazích, kde výraznou roli hrají obchodní zvyklosti a autonomie vůle stran.¹¹⁰ Pokud se smluvní strany dohodnou, že chtějí podřídit smluvní vztah již uzavřené rámcové smlouvě, byť se jedná o jiný předmět plnění než vymezený v rámcové smlouvě, jsem toho názoru, že mohou, nicméně strany budou muset v realizační smlouvě v takovém případě na rámcovou smlouvu v zájmu zachování právní jistoty odkázat a vtělit si do realizační smlouvy ustanovení, které bude mít například následující znění: „*Smluvní strany se dohodly, že chtějí podřídit režimu rámcové smlouvy č. ... uzavřené dne ... tuto smlouvu na dodávku mouky...*“. Předmět plnění budou muset v takovém případě dostatečně vymezit v realizační smlouvě.

3.7. Vztah rámcové a realizační smlouvy na příkladu z judikatury

Vztah rámcové smlouvy a smluv realizačních lze nejlépe demonstrovat na příkladu z judikatury. V rozsudku sp. zn. 29 Cdo 5105/2014 ze dne 31. 5. 2016 Nejvyšší soud rozhodl ve věci, v které šlo skutkově o to, že banka X uzavřela s žalobkyní smlouvu o úvěru, uzavřenou dle tehdejšího § 497 a násl. ObchZ, která měla charakter rámcové smlouvy. V této smlouvě bylo uvedeno, že „předmětem rámcové smlouvy je vymezení rozsahu finančních služeb poskytovaných klientovi pro účely jeho podnikatelské činnosti za podmínek uvedených v této smlouvě a v dílčích smlouvách“. Následovala definice některých pojmů ve smlouvě. Pojem dílčí smlouva byl vymezen tak, že se jedná o smlouvu konkretizující rámcovou smlouvu pro jednotlivé obchody mezi bankou a klientem, přičemž ustanovení dílčích smluv se

¹¹⁰ POKORNÁ, Jarmila, MAREK, Karel. Obchodní zvyklosti - důležitý prvek regulace právních vztahů. *Právní rádce*, roč. 1999, č. 2, s.8.

považují za specifická k ustanovením rámcové smlouvy. Dále pojem rámcový limit, což je úvěrová angažovanost banky, která tak stanovuje klientovi nepřekročitelný rámcový limit do určité výše, a dále dílčí limit, což je již ten konkrétní limit, z kterého je rámcový limit tvořen, například limit na kontokorentní úvěr určený na financování provozních potřeb. Tyto jednotlivé dílčí limity mohly být žalobkyní čerpány v souladu s podmínkami rámcové smlouvy a smluv dílčích.

V rámcové smlouvě byly stanoveny následující podmínky pro čerpání úvěru: 1) banka obdržela všechny potřebné podklady nutné k uzavření této smlouvy, 2) klient zaplatil všechny poplatky stanovené touto smlouvou nebo příslušnou dílčí smlouvou, 3) jednotlivé zajišťovací instrumenty specifikované v další části smlouvy nabyly účinnosti, 4) nedošlo k případu porušení smlouvy podle čl. VIII., 5) splatnost jednotlivých dílčích limitů nepřesáhne určité datum a před čerpáním dílčích limitů předloží klient bance doklady v textu smlouvy specifikované. Podle čl. V je rámcová smlouva zajištěna mimo jiné smlouvou o zřízení zástavního práva k pohledávce, která je zajištěna tak, že jde o termínovaný vklad fyzické osoby v určité výši. Strany si tak uzavřely rámcovou smlouvu, na základě níž byla ještě téhož dne uzavřena smlouva o kontokorentním úvěru, kterou se banka zavázala poskytnout žalobkyni na základě její žádosti na označeném běžném účtu kontokorentní úvěr na oběžné prostředky do výše sjednaného úvěrového rámce. Přitom tuto smlouvu lze ve smyslu, jak byla vymezena ve smlouvě, označit za dílčí smlouvu.

Žalobkyně z důvodu podstatného porušení smlouvy bankou od rámcové smlouvy odstoupila. Uzavřela totiž se svými obchodními partnery kupní smlouvy, v nichž se zavázala dodat kupujícím ve smlouvách označené zboží. K tomu vystavila ve vztahu k bance příkazy k otevření neodvolatelných dokumentárních akreditivů, a to za účelem provedení plateb za dodávku zboží od jejich dodavatelů. Tyto však žalobkyni vystaveny nebyly. Proto byla podána žaloba, na základě níž byly soudy postaveny před otázkou, zda je žalovaná povinna uzavřít dílčí smlouvy k otevření akreditivů, a to na základě rámcové smlouvy. Neodvolatelný akreditiv je přitom akreditiv, jenž může výstavce akreditivu, v našem případě banka, změnit nebo zrušit jen se souhlasem oprávněného a příkazce.¹¹¹

Dovolatelka argumentovala tak, že rámcová smlouva obsahovala jen finanční rámec pro vymezení finančních služeb. Neměla jiný význam než že stanovila

¹¹¹ §2686 zák. č. 89/2012, ve znění pozdějších předpisů.

rámcový limit včetně dílčích limitů, některé podstatné podmínky pro čerpání dílčích limitů, přičemž konkrétní podmínky jednotlivých služeb/ produktů měly být vyjednány a specifikovány až v dílčích smlouvách. Dle žalované tak prosté splnění podmínek v rámcové smlouvě bylo pouze výchozím předpokladem k jednání o konkrétních podmínkách poskytnutí finančních služeb. Dále se žalovaná vyjádřila tak, že byl-li by závěr soudu o tom, že rámcová smlouva zakládá závazek spočívající v povinnosti uzavřít dílčí smlouvu, správný, muselo by se jednat o smlouvu o smlouvě budoucí.

Soudy se k tomu postavily tak, že argumentaci žalované, podle níž rámcová smlouva vůbec okolnosti uzavírání dílčích smluv neřešila, neshledal přílehlavou. Odvolací soud dále uvádí, že *„v situaci, kdy žalované v případě splnění podmínek pro čerpání dílčích limitů ze strany žalobkyně vznikla z rámcové smlouvy povinnost uzavřít smlouvu o otevření akreditivu, kdy žalovaná přes příkazy žalované požadované akreditivy neotevřela, respektive podmínila jejich otevření dalšími podmínkami, porušila svou závazkovou právní povinnost.“* Soud tedy shledal porušení smlouvy v 1) neuzavření smlouvy a 2) faktickém neposkytnutí peněz. Dále se soud pustil do vymezení právní kvalifikace rámcové smlouvy. Neztotožnil se s argumentací žalobkyně, že je-li v takové smlouvě stanovena povinnost, musí se jednat o smlouvu o smlouvě budoucí, která však dle tvrzení žalobkyně uzavřena nebyla. Naopak vymezil, že se jedná o *„klasickou smlouvu rámcovou, standardně nezakládající závazkový právní vztah v souzené věci, s modifikací spočívající v založení povinnosti žalované uzavřít dílčí smlouvu a na jejím základě poskytnout finanční plnění za předpokladu splnění v nich konkretizovaných podmínek.“* Závěrem tedy odvolací soud zdůraznil, že *„rámcová smlouva v sobě koncentruje jak povinnost žalované uzavřít příslušnou smlouvu, tak oprávnění žalobkyně čerpat finanční prostředky.“* Shodně s odvolacím soudem judikuje Nejvyšší soud v tomto rozsudku. Dodává navíc, že *„samotná skutečnost, že smluvní strany označily smlouvu jako „rámcovou“, nevylučuje, aby upravovala i povinnost banky uzavřít na základě žádosti žalobkyně dílčí smlouvy k otevření toho kterého akreditivu.“* Tento názor je podle mě správný.

Vedle toho, že rámcová smlouva může obsahovat takovou povinnost, která je v ní explicitně stanovena, obsahuje bezesporu i další povinnosti, které z ní vyplývají pouze implicitně. Jedná se o povinnosti, které pro strany vyplývají již ze samotného procesu kontraktace. Mám na mysli zejména předsmuvní

odpovědnost.¹¹² Například získá-li strana při jednání o smlouvě o druhé straně důvěrný údaj nebo sdělení, musí dbát, aby nebyly zneužity nebo aby nedošlo k jejich prozrazení bez zákonného důvodu. Pokud by strana porušila tuto povinnost a obohatila se tím, je povinna vydat ve smyslu § 1730 odst. 2. ObčZ to, oč se obohatila. Nejedná se však o povinnost mlčenlivosti, neboť ta by musela být ve smlouvě výslovně sjednána.

¹¹² Shodně píše Dohnal, že s ohledem na zavedení institutu culpa in contrahendo nabývají rámcové smlouvy na velké důležitosti, viz DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 192.

4. Vztah rámcové smlouvy a obchodních podmínek

4.1. Shodné a odlišné znaky obchodních podmínek a rámcových smluv

Rámcové smlouvy a obchodní podmínky mají mnohé společné jmenovatele. Stejně tak se v mnoha znacích liší. Někteří teoretici tvrdí, že rámcová smlouva je smlouva, která obsahuje náležitosti obchodních podmínek.¹¹³ Příkazská se zabývá kombinací obchodních podmínek, rámcové smlouvy a realizačních smluv, resp. čemu dát v konkrétním případě přednost. Připouští tedy, že se jedná o rozdílné právní instituty.¹¹⁴ Bejček tvrdí, že by se obchodní podmínky neměly ztotožňovat s formulářovým uzavíráním smluv.¹¹⁵ Nejvyšší soud označuje za obchodní podmínky samotnou rámcovou smlouvu.¹¹⁶ Zřejmě přitom nevychází z čl. 2.1.19 UNIDROIT, dle kterého „*obchodními podmínkami rozumíme ustanovení, která jsou předem připravena jednou ze stran za účelem generálního a opakovaného použití a jsou použita bez projednání s druhou stranou*“.¹¹⁷ Zásadním rozdílem tedy je, že obchodní podmínky bývají zpracovány jednou smluvní stranou bez možnosti druhé strany ovlivnit jejich obsah. Dalším podstatným rozdílem je, že obchodní podmínky, na které smlouva odkazuje a jež jsou k ní připojeny nebo jsou smluvním stranám známy, nemusejí být samostatně podepisovány smluvními stranami.¹¹⁸

Shodné znaky mezi rámcovou smlouvou a obchodními podmínkami lze shledat zejména v jejich funkci. Tou je standardizace.¹¹⁹ Masové uzavírání smluv vede ve snaze o snižování transakčních nákladů ke standardizaci obsahu. Tedy tím, že si strany vytvoří vzor v podobě rámcové smlouvy či obchodních podmínek,

¹¹³ HUSÁR, Ján. Rámcová zmluva. In HUSÁR, Ján (ed.) *Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie a obchodných zmlúv*. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 24.-26. októbra 2007 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2008. s. 55.

¹¹⁴ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 251-252.

¹¹⁵ BEJČEK, Josef. Někteří úskalí racionality obchodních podmínek. *Právní rozhledy*, roč. 2015, č. 18, s. 615.

¹¹⁶ např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3488/2010.

¹¹⁷ *UNIDROID Principles on International Commercial Contracts 2010* [online]. International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT), s. 66. Dostupné na <www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e>, cit. dne 2. 2. 2018.

¹¹⁸ DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 192.

¹¹⁹ Šilhán uvádí, že nelze standardizaci a obchodní podmínky ztotožňovat, neboť cíle standardizace může být dosaženo i bez obchodních podmínek, např. prostřednictvím rámcových nebo formulářových smluv, viz ŠILHÁN, Josef In: BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 43.

nebudou muset jednotlivá specifika vyjednávat in concreto.¹²⁰ Obchodní podmínky umožňují uzavírání smluv pro předem neohrazené množství věcně obdobných obchodních případů s různými subjekty. V doktríně se o obchodních podmínkách hovoří jako o technickém prostředku umožňujícím zefektivnit proces uzavírání smluv.¹²¹ Naopak u rámcové smlouvy jde o standardizaci vůči jednomu partnerovi ve větším množství případů. Smluvní partneři uzavřou rámcovou smlouvu představující standardizaci jejich následné kontraktace. Shodný může být u obou institutů motiv použití, například snaha nastolit určitá pravidla kontraktace, pravidla doručování a předávání zboží, vykládací pravidla ve smyslu § 1754 ObčZ atd. Oba instituty jsou charakteristické tím, že zvyšují právní jistotu, racionalizují a typizují hromadné obchody, zakotvují, formalizují a „normalizují“ obchodní zvyklosti a celkově zprůhledňují prostředí, v němž se smluvní strany pohybují.¹²²

Správné teoretické vymezení institutu rámcové smlouvy vůči obchodních podmínkám je zásadní pro řešení problémů, které mohou v praxi nastat. Nejvyšší soud se může dostat před otázku, čemu dát v konkrétním případě přednost, odporuje-li si ustanovení rámcové smlouvy a obchodních podmínek. Další otázkou může být, jestli se materiální korektiv obchodních podmínek může uplatnit i na rámcovou smlouvu. Soudy mohou řešit otázku, zda-li je úprava změny obchodních podmínek aplikovatelná i na rámcovou smlouvu, resp. je-li jednostranná změna rámcové smlouvy možná za stejných předpokladů jako změna obchodních podmínek

4.2. Kolize obchodních podmínek a rámcové smlouvy, problematika inkorporace

Rámcové smlouvy i obchodní podmínky mají subsidiární povahu ve vztahu ke smlouvě.¹²³ Pro rámcovou smlouvu to dovozujeme přes autonomii vůle stran, zatímco pro obchodní podmínky je to stanoveno explicitně v § 1751 ObčZ, kdy se stanoví, že „*odchylná ujednání ve smlouvě mají před zněním obchodních podmínek přednost.*” Jedná se o tradiční pravidlo, které platí i v příbuzných právních řádech, například stanovené v § 305b BGB nebo čl. 1342 CCI. Smyslem této úpravy je přitom

¹²⁰ CSACH, Kristián. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 27-28.

¹²¹ ŠPAČKOVÁ, Michala. Všeobecné obchodní podmínky a řešení jejich kolize po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2015, č. 4., s. 107.

¹²² BEJČEK, Josef. Některá úskalí racionality obchodních podmínek. *Právní rozhledy*, roč. 2015, č. 18, s. 614 - 615.

¹²³ V případě rámcové smlouvy zde myšleno ke smlouvě realizační.

dát přednost vůli stran, která je vyjádřena spíše než v obchodních podmínkách v samotné smlouvě.¹²⁴ Zatímco však obchodní podmínky jsou ujednáním nepřímým, které se stane součástí smlouvy teprve odkazem na obchodní podmínky ve smlouvě, rámcová smlouva se tradičně považuje za ujednání přímé, tedy ujednání ve vlastní smlouvě, respektive jedná se o smlouvu samotnou.¹²⁵ Z toho plyne, že rámcovou smlouvu není nutné k realizačním smlouvám přikládat a není třeba ani odkazu na rámcovou smlouvu v těchto dílčích smlouvách.¹²⁶ Tato smlouva tedy nepotřebuje ke své účinnosti inkorporaci a rovněž požadavek známosti stranám není formálně vzato třeba, byť se v praxi známost předpokládá. Smysl inkorporace spočívá v tom, že strany vnášejí do smlouvy něco, co není přímo jejím obsahem. Obchodní podmínky jsou umístěny na jiném místě než ve vlastní smlouvě. Otázkou je, co by pro smluvní strany znamenalo, kdyby si část obsahu obchodních podmínek vtělily do rámcové smlouvy. Měla by taková ujednání subsidiární povahu ve vztahu k tomu, co by si strany vyjednaly individuálně ve vlastní smlouvě, když z formálního hlediska by byla na stejné úrovni? Uplatní se § 1751 odst. 1 věta druhá bez ohledu na to, jestli jsou obchodní podmínky součástí smlouvy samotné nebo jako nepřímé ujednání mimo vlastní text smlouvy? Předně je třeba konstatovat, že vztah smlouvy a obchodních podmínek není vztahem konkurenčním jako je tomu u vztahu obchodních podmínek každé ze smluvních stran, ale vztahem aplikační přednosti.¹²⁷ Pokud budou obchodní podmínky přímou součástí rámcové smlouvy a budou přijaty výslovně, postavil bych obchodní podmínky naroveň rámcové smlouvě, neboť může být často těžce rozpoznatelné, co jsou obchodní podmínky a co je již samotná rámcová smlouva. Pokud by naopak rámcová smlouva odkazovala na obchodní podmínky, které by však nebyly její přímou součástí, ale byly by pouze připojeny ve smyslu § 1751 odst. 1 ObčZ, bude mít samozřejmě přednost rámcová smlouva, a to podle § 1751 odst. 1 věta druhá ObčZ.¹²⁸ Spornější již se mi jeví otázka, kdy obchodní podmínky, které jsou připojeny ke smlouvě realizační, jsou v rozporu s rámcovou smlouvou. Toto je

¹²⁴ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054)*: komentář. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 156.

¹²⁵ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 249.

¹²⁶ HUSÁR, Ján. Rámcová zmluva. In HUSÁR, Ján (ed.) *Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie a obchodných zmlúv*. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 24.-26. októbra 2007 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2008. s. 55.

¹²⁷ BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 64.

¹²⁸ Ke shodnému závěru dochází Nováček, viz NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s. 15.

jediný případ, kdy bych upřednostnil obchodní podmínky před samotnou smlouvou, neboť tyto obchodní podmínky jsou připojeny ke smlouvě, která byla přijata později a odpovídá tak spíše pravé vůli stran.

4.3. Podstatná náležitost smlouvy v obchodních podmínkách a rámcové smlouvě

Rozdíl oproti rámcové smlouvě lze spatřit v tom, že pro obchodní podmínky není typické, aby podstatná náležitost smlouvy byla do obchodních podmínek vtělena. Špačková uvádí, že obchodní podmínky by neměly suplovat hlavní smlouvu.¹²⁹ Existují však i jiné názory k otázce, zda podstatná náležitost smlouvy může být vtělena do obchodních podmínek. Coufalík uvádí, že je přípustné, aby byla v obchodních podmínkách i jiná ustanovení než pouze technického rázu.¹³⁰ Přitom podrobuje kritice náleží ÚS ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11, týkající se uplatnění obchodních podmínek ve spotřebitelských smlouvách. V tomto nálezu Ústavní soud judikuje, že *„obchodní podmínky ve spotřebitelských smlouvách mají sloužit hlavně k tomu, aby nebylo nezbytné do každé smlouvy přepisovat ujednání technického a vysvětlujícího charakteru. Naopak nesmí sloužit k tomu, aby do nich v nepřehledné, složité formulované a malým písmem psané formě dodavatel skryl ujednání, která jsou pro spotřebitele nevýhodná a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše uniknou (například rozhodčí doložka nebo ujednání o smluvní pokutě).“* Argumentem proto, že navzdory této judikatuře mohou být do obchodních podmínek vtělena i „podstatná“ ujednání, je skutečnost, že Ústavní soud v tomto nálezu vylučuje podstatná ujednání v obchodních podmínkách jen příkladmo. A contrario bychom tak mohli dovozovat, že jiná ujednání součástí obchodních podmínek být mohou. Například ujednání o úrocích z prodlení.¹³¹

Naopak do rámcových smluv se zpravidla část podstatných náležitostí smlouvy realizační vtěluje. To potvrzuje Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 8. 2012 sp. zn. 32 Cdo 3488/2010, když judikuje, že *„nesjednání té či oné otázky v rámcové smlouvě vzhledem k její podstatě a funkci nemá jiný důsledek než ten, že tato*

¹²⁹ ŠPAČKOVÁ, Michala. Všeobecné obchodní podmínky a řešení jejich kolize po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2015, č. 4., s. 108.

¹³⁰ COUFALÍK, Petr. Všeobecné obchodní podmínky ve vztazích se spotřebiteli. *Právní rozhledy*, roč. 2014, č. 20, s. 691.

¹³¹ CSACH, Kristián. Zopár pripomienok, In: KVASNICA, Milan. *Práva a povinnosti stanovená v obchodních podmínkách pouhým odkazem na ně*. Dostupné na www.lexforum.cz (cit 24. 10. 2017)

otázka, je-li pro vznik příslušné realizační smlouvy podstatná, musí být sjednána v realizační smlouvě.” Dle mého názoru může rámcová smlouva obsahovat i všechny podstatné náležitosti smlouvy, na základě které je plněno.¹³² Pokud by rámcová smlouva obsahovala všechny podstatné náležitosti, dle mého názoru by se jednalo již o typovou smlouvu samotnou, neměla by tedy podobu inominátní smlouvy. Následkem by bylo, že bychom subsidiárně aplikovali úpravu toho kterého typu smlouvy v občanském zákoníku v situaci, kdy by taková rámcová smlouva danou věc neřešila. Potom taková smlouva sama o sobě zavazuje.¹³³ Dle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 693/2009 je účelem rámcových smluv mimo jiné to, že se v nich účastníci dohodnou na podmínkách, za nichž budou dojednány podstatné náležitosti příslušné smlouvy na plnění (kupní smlouvy).

4.4. Adhezní kontraktace

V § 1798 odst. 1 ObčZ se vymezuje, že *„Ustanovení o smlouvách uzavíraných adhezním způsobem platí pro každou smlouvu, jejíž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejich pokynů, aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit*”. Nehovoří se tu o obchodních podmínkách, kde by byly vymezeny základní podmínky jednou stranou, ale o samotné smlouvě. Co se rozumí „základními podmínkami”, uvádí Petrov. Jedná se o *„jakékoliv významné smluvní podmínky, které v konkrétním kontextu mohou kvůli adhezní kontraktaci vést k vytváření nebo využití závislosti slabší strany a dosažení zřejmé a bezdůvodné nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech.*”¹³⁴ V § 1798 odst. 2 ObčZ se vychází z toho, že *„použije-li se při uzavření smlouvy se slabší stranou smluvní formulář užívaný v obchodním styku nebo jiný podobný prostředek, má se za to, že smlouva byla uzavřena adhezním způsobem*”. Použití formuláře nebo jiného podobného prostředku tedy zakládá vyvratitelnou domněnku, že smlouva byla uzavřena adhezním způsobem. Tato domněnka se použije, jen pokud se prokáže, že silnější strana předložila formulář

¹³² Například rámcová smlouva bude obsahovat jak závazek dodat v rámcové smlouvě specifikované zboží, tak závazek zaplatit kupní cenu.

¹³³ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2015, sp. zn. 23 Cdo 3374/2014.

¹³⁴ PETROV, Jan. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§1721-2054). Komentář.* 1. vyd., Praha: C.H.Beck, 2014, s. 344.

nebo obdobný prostředek straně slabší.¹³⁵ Nejedná se přitom o listinu, do které by strany mohly doplnit cenu, předmět koupě i libovolné vedlejší podmínky koupě.¹³⁶ Pojem smluvní formulář v obchodním styku lze dle mého názoru vykládat extenzivně a podřadil bych pod tento pojem v některých případech i rámcové smlouvy, třebaže o nich na tomto místě zákon nehovoří, neboť mají podobný význam a funkci jako formulářové smlouvy. Úspora transakčních nákladů, typizovanost, automatismus a skutečnost, že se jedná o přímé smluví ujednání, jsou shodnými znaky těchto dvou institutů.¹³⁷ U rámcových smluv však bude třeba podrobněji zkoumat, nakolik se již jedná o adhezní kontraktaci, neboť nad takovou smlouvou strany zpravidla budou vyjednávat a často nepůjde o vztah silnějšího a slabšího smluvního partnera. Příkladem je jakýkoliv dodavatelsko-odběratelský vztah, jímž se upravuje spolupráce mezi těmito subjekty, přičemž oba subjekty jsou podnikateli v dané oblasti. Například zhotovitel staví nemovitost a za tímto účelem odebírá od určitého prodávajícího materiál. Oba jsou podnikateli v dané oblasti a nelze říci, že by šlo o vztah silnějšího a slabšího.

Jak již bylo výše nastíněno, část obsahu smlouvy lze určit odkazem na obchodní podmínky, které navrhovatel připojí k nabídce nebo které jsou stranám známy. Platnost takového odkazu řeší § 1799 ObčZ. Dle něj „*doložka ve smlouvě uzavřené adhezním způsobem, která odkazuje na podmínky uvedené mimo vlastní text smlouvy, je platná, byla-li slabší strana s doložkou a jejím významem seznámena nebo prokáže-li se, že význam doložky musela znát.*” Slabší smluvní strana musí být seznámena s včleňovací doložkou a jejím významem, nikoli se samotným textem obchodních podmínek. Dle Petrova nepostačuje pouhé obsažení včleňovací doložky v textu smlouvy, ale seznámení „zvláštní”.¹³⁸ Vysvětlí se tak například, že obchodní podmínky, jenž jsou nedílnou součástí smlouvy, se stávají stejně závaznými jako samotný obsah této smlouvy. Odkaz na rámcovou smlouvu v jednotlivých realizačních smlouvách nebude nutný, proto se v tomto případě toto ustanovení aplikovat nebude. Důvodem je skutečnost, že se jedná o přímé smluvní

¹³⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721-2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 345.

¹³⁶ Tamtéž, s. 345.

¹³⁷ BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní smlouvy. Závazky v podnikání*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, s. 70-71.

¹³⁸ PETROV, Jan. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§1721-2054). Komentář*. 1. vyd., Praha: C.H.Beck, 2014, s. 347.

ujednání, které nepotřebuje ke své účinnosti inkorporaci.¹³⁹ Pokud však budou obchodní podmínky připojeny k rámcové či realizační smlouvě a dovedíme adhezní způsob kontraktace, plně se dané ustanovení uplatní.

Ustanovení § 1800 odst. 1 i § 1800 odst. 2 se na rámcovou smlouvu aplikovat bude¹⁴⁰ za předpokladu, že dovedíme adhezní způsob kontraktace, neboť se nejedná toliko o „doložku, která odkazuje“, ale o jakoukoli doložku ve smlouvě, kterou lze přečíst jen se zvláštními obtížemi, nebo doložku, která je pro osobu průměrného rozumu nesrozumitelná, a dále doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je pro to rozumný důvod. Vycházím-li z premisi výše, pokud se smluvní strany neodchýlí od § 1800 odst. 1 a odst. 2 ve smyslu § 1801 ObčZ a nejedná-li se o podnikatele na obou stranách, bude na jejich smluvní vztah upravený rámcovou smlouvou aplikovatelný § 1800 a slabší strana se bude moci bránit přes § 1800 ObčZ.¹⁴¹ Pokud by byly obě strany podnikateli, což bude pro rámcové smlouvy typické, odchýlit se mohou, neboť 2. věta § 1801 ObčZ je dispozitivní.¹⁴² V praxi silnější strana zpravidla bude využívat možnosti prosadit si ve smlouvě s jiným podnikatelem vyloučení adhezní kontraktace.¹⁴³ Ochrana před adhezními smlouvami přes § 1801 je mezi podnikateli kogentní pouze v případě, kdy se jedná o hrubý rozpor dotčeného ustanovení s obchodními zvyklostmi a zásadou poctivého obchodního styku, předmětné ustanovení bylo navrženo druhou smluvní stranou a problematická doložka se nachází „mimo vlastní text“ smlouvy.¹⁴⁴ Za použití argumentu a fortiori (a minori ad maius) dochází Petrov k závěru, že to, co se týká doložek uvedených mimo vlastní text smlouvy, se nutně musí týkat i doložek obsažených ve vlastním textu smlouvy.¹⁴⁵ Pokud by tomu tak nebylo, současný

¹³⁹ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 249.

¹⁴⁰ Shodně píšou Hulmák s Bezouškou, že k obsahové kontrole smluv uzavíraných mezi podnikateli může docházet též v případě smluv uzavřených adhezním způsobem. Viz HULMÁK, Milan, BEZOUŠKA, Petr. Obchodní podmínky, smluvní pokuty a jiná ujednání. *Právní rozhledy*, roč. 2018, č. 1, s. 9.

¹⁴¹ Shodně uvádí Hulmák, že v případě rámcových smluv se použije obsahová kontrola §1800 odst. 2 ObčZ, např. při posouzení zákazu uzavírání realizačních smluv s jinými subjekty In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 24.

¹⁴² PETROV, Jan. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 355.

¹⁴³ BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní podmínky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, s. 50.

¹⁴⁴ TICHÁ, Monika. Dodavatelské smlouvy a ochrana před tzv. adhezními smlouvami. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 3, s. 86.

¹⁴⁵ PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s.453.

právní stav by před nekalými doložkami umístěnými mimo vlastní text smlouvy chránil hned dvakrát¹⁴⁶, zatímco u nevýhodné doložky ve vlastní smlouvě by se ochrany nebylo možné dovolat.

4.5. Neúčinná ustanovení obchodních podmínek a rámcové smlouvy

Podle § 1753 ObčZ „*Ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat, je neúčinné, nepřijala-li je tato strana výslovně; k opačnému ujednání se nepřihlíží. Zda se jedná o takové ustanovení, se posoudí nejen vzhledem k jeho obsahu, ale i ke způsobu jeho vyjádření.*” Na rozdíl od § 1801 je ochrana v § 1753 ObčZ konstruována jako univerzální, což znamená, že nezáleží na tom, zda je „překvapenou” stranou podnikatel, či nepodnikatelský subjekt. Otázkou k diskusi je, zda je možné toto ustanovení použít též pro rámcové smlouvy. V rámcové smlouvě mohou být určitá ujednání, která jsou již po několik let tak zaběhlá v obchodním styku mezi dodavateli a odběrateli, že můžeme hovořit o tom, že se již v daném oboru ustálily. Podnikatelé tyto ustanovení mnohdy nečtou, přesto jsou však přímou součástí rámcové smlouvy. Například v momentě, kdy se poplatky za zalisování či tzv. regální stávají po takovou řadu let obligátní součástí rámcových dodavatelských smluv, mohlo by se stát, že mezi taková ustanovení, které se „nečtou”, bude vtěleno ustanovení, které nemohla jedna ze stran rozumně očekávat.¹⁴⁷

Účelem právní úpravy překvapivosti obchodních podmínek je ochrana před ustanoveními, která nemohla druhá strana v obchodním styku, kdy se často používá standardizovaných postupů, které usnadňují uzavírání smluv, očekávat. K tomu blíže nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11: „*obchodní podmínky ve spotřebitelských smlouvách mají sloužit hlavně k tomu, aby nebylo nezbytné do každé smlouvy přepisovat ujednání technického a vysvětlujícího charakteru. Naopak nesmí sloužit k tomu, aby do nich v nepřehledné a složité formulované a malým písmem psané formě dodavatel skryl ujednání, která jsou pro spotřebitele nevýhodná a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše*

¹⁴⁶ Vedle §1800 i přes §1753.

¹⁴⁷ TICHÁ, Monika. Dodavatelské smlouvy a ochrana před. tzv. adhezními smlouvami. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 3, s. 86.

uniknou". Stejnou funkci má i rámcová smlouva ve vztahu k jednotlivým realizačním smlouvám, nicméně ochrana přes § 1753 ObčZ nebude možná, neboť rámcová smlouva je na rozdíl od obchodních podmínek smlouvou, která je přijata výslovně, tedy jedná se o listinu, která musí být podepsaná oběma stranami smlouvy.¹⁴⁸ Ustanovení § 1753 ObčZ se týká pouze obchodních podmínek v tzv. formálním pojetí, tedy těch, které se nacházejí mimo vlastní text smlouvy. Pro takový závěr svědčí systematický výklad § 1751 až § 1753.¹⁴⁹ Ochrana proti překvapivosti ustanovení vtělených do rámcové smlouvy tak bude připadat v úvahu pouze přes § 1801 ve spojení s § 1800 odst. 2 ObčZ, jak uvádím výše, případně přes § 433 odst. 1 ObčZ. Ustanovení § 433 ObčZ je ustanovení, které je samostatně aplikovatelné, tj. k jeho aplikaci není nutné zároveň dovodit porušení jiného ustanovení na ochranu slabší strany.¹⁵⁰ Toto ustanovení umožňuje rozlišit jednotlivé subjekty právních vztahů nikoliv formálně podle jejich statusu, ale spíše materiálně podle pozice, v níž se *ad hoc* nacházejí v rámci konkrétního právního vztahu.¹⁵¹ Rozsah, která ustanovení rámcové smlouvy je možné považovat za překvapivá, však bude užší než v případě obchodních podmínek, poněvadž se bude často jednat o smlouvy sjednávané mezi podnikateli, kde bude zpravidla určitá zavedená praxe stran a kde lze předpokládat u obou smluvních stran schopnost jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jejich povoláním nebo stavem spojená. Jako překvapivé proto bude nutné posuzovat jen ty případy, kdy bude jasný rozpor mezi očekáváním druhé strany a obsahem rámcové smlouvy. Bude přitom třeba naplnit jak objektivní prvek, tedy zjištění, že obsah rámcové smlouvy je neobvyklý, tak subjektivní prvek, tedy zda tento neobvyklý obsah je v konkrétním případě neobvyklý.¹⁵²

¹⁴⁸ Příkazská shodně uvádí, že vzhledem k charakteru rámcových smluv jako přímých ujednání nelze uvažovat o obsahové kontrole podle §1753 ObčZ, viz PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 251.

¹⁴⁹ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Překvapivá ujednání v obchodních podmínkách a jejich důsledky. *Právní rozhledy*, roč. 2017, č. 12, s. 419 - 420.

¹⁵⁰ PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s.453.

¹⁵¹ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Smlouvy o účtu v platebním styku. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 5, s. 150.

¹⁵² HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 170.

4.6. Změny obchodních podmínek a rámcové smlouvy

Standardizovaná forma kontraktace snižuje potřebu následných změn. Přesto se mohou některé okolnosti po uzavření smlouvy změnit. Standardizované formy kontraktace si proto v praxi nastavují pravidla, za kterých je možné provést v budoucnu změnu závazku, aniž by bylo třeba nějakého dalšího vyjednávání mezi smluvními stranami. V praxi se jedná často o různé druhy valorizačních a inflačních doložek.¹⁵³ Úpravu změn obchodních podmínek stanoví § 1752 ObčZ. Podle § 1752 ObčZ *„uzavírá-li strana v běžném obchodním styku s větším počtem osob smlouvy zavazující dlouhodobě k opětovným plněním stejného druhu s odkazem na obchodní podmínky a vyplývá-li z povahy závazku již při jednání o uzavření smlouvy rozumná potřeba jejich pozdější změny, lze si ujednat, že strana může obchodní podmínky v přiměřeném rozsahu změnit.“* Lze přitom rozlišit případy, kdy ke změně obchodních podmínek dochází přímo prostřednictvím individuálního ujednání mezi stranami a kdy se znění obchodních podmínek mění novými nepřímými smluvními ujednáními. První případ se posoudí podle § 1751, tedy jde o změnu smlouvy a odchylná ujednání budou mít přednost, zatímco druhý případ se posoudí dle § 1752, musí zde však být ujednání, že tyto obchodní podmínky lze v přiměřeném rozsahu změnit. Toto ujednání je platné, pokud bylo předem alespoň ujednáno, jak se změna druhé straně oznámí a pokud se této straně založí právo změny odmítnout a závazek z tohoto důvodu vypovědět ve výpovědní době dostatečné k obstarání obdobných plnění od jiného dodavatele. Jednostranná změna bez ujednání není v soukromém právu možná, neboť to výslovně stanoví § 1790 ObčZ, dle něhož závazek nelze změnit bez ujednání věřitele a dlužníka, ledaže zákon stanoví jinak. Hulmák dovozuje, že by se § 1752 měl použít i na změny obchodních podmínek, které jsou ve smlouvě vymezeny jako jednostranné, pokud však připouští ještě před účinností změny obchodních podmínek závazek oblatem zrušit.¹⁵⁴

Na rámcové smlouvy úprava změny obchodních podmínek nebude bez dalšího aplikovatelná. Pokud si však strany sjednají, že chtějí závazek z rámcové smlouvy podřídit regulaci § 1752 ObčZ, bylo by to dle mého názoru možné, neboť se

¹⁵³ BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 187.

¹⁵⁴ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721 2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s.163.

nejedná o kogentní právní úpravu.¹⁵⁵ Stanovily by si tak ve smlouvě, že za stejných podmínek jako se mohou změnit obchodní podmínky dle § 1752 ObčZ, se může změnit samotná rámcová smlouva. Houdek uvádí, že omezení regulace ultimativních změn smlouvy pouze na případy nepřímých smluvních ujednání není ničím odůvodněno a neodpovídá logice tohoto pravidla.¹⁵⁶ Rámcová smlouva však nesplňuje podmínku, že se jedná o obchodní styk s větším počtem osob, a dále podmínku odkazu na rámcovou smlouvu v jednotlivých realizačních smlouvách, proto by bylo třeba si stanovit, že se tomuto pravidlu smluvní strany podřizují v modifikované podobě následujícího znění: „*Uzavírají-li strany v běžném obchodním styku více smluv mezi sebou zavazujících k opětovnému plnění stejného druhu na základě rámcové smlouvy a vyplývá-li z povahy závazku již při jednání o uzavření rámcové smlouvy rozumná potřeba pozdější změny této smlouvy, lze si ujednat, že kterákoliv strana může rámcovou smlouvu v přiměřeném rozsahu změnit.*” Úprava dopadá na vztahy, které se vyznačují standardizací, tedy vztahy, které jsou používány v běžném obchodním styku hromadně, pro typizované vztahy s různými subjekty. Dále je shodným znakem smluvních vztahů podřízených rámcové smlouvě i smluv s odkazem na obchodní podmínky dlouhodobost, tedy jde o vztahy s opětujícím či trvajícím plněním, a rozumná potřeba pozdějších změn, typicky závislá na změnách externích faktorů, například na vývoji trhu, změnách regulace, vývoji technologií apod. Dalším shodným znakem je, že racionalita ultimativních změn spočívá ve snižování transakčních nákladů. Typicky půjde o dlouhodobé bankovní produkty, pojišťovací produkty, dodávky energií, telekomunikační služby, nájem apod.¹⁵⁷ V § 152 odst. 5 zákona č. 370/2017 Sb. o platebním styku se stanoví, že pokud to bylo dohodnuto, je poskytovatel platebních služeb oprávněn kdykoli jednostranně a bez předchozího oznámení změnit dohodu stran o úrokových sazbách a směnných kurzech, pokud je změna založena na změně referenčních sazeb nebo směnných kurzů.

¹⁵⁵ Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy. Stanovisko ke změně obchodních podmínek - §1752, 19. 4. 2013.

¹⁵⁶ HOUDEK, Zdeněk In: BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 202.

¹⁵⁷ PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 1701.

4.7. Rozhodčí doložka součástí obchodních podmínek a rámcové smlouvy

Součástí rámcové smlouvy bývají často rozhodčí doložky, obsahující ujednání, před jakým rozhodčím soudem a podle jakých pravidel budou rozhodovány spory mezi smluvními stranami, a to jak z rámcové smlouvy, tak i z realizačních smluv uzavřených na jejím základě.

Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 23 Cdo 1098/2016, ze dne 8.11.2016 konstatoval, že způsob jmenování či určování rozhodců by měl v každém případě být v souladu se zásadou rovnosti stran jako jeden ze základních principů, na kterém je soudní i rozhodčí řízení postaveno. Z tohoto pohledu je dle Nejvyššího soudu nežádoucí, aby rozhodci byli určeni zcela nebo převážně jednou stranou. Otázka, kterou si v této souvislosti kladu, je, zda pokud byla v tomto případě rozhodčí doložka součástí rámcové smlouvy, znamená to automaticky, že byla určena jednou stranou? Nejvyšší soud konstatoval, že za přípustný způsob určení rozhodce lze považovat pouze takový výběr rozhodce, s nímž budou souhlasit oba účastníci řízení. Výběr rozhodce tedy nemůže být ponechán pouze na vůli jednoho účastníka řízení, neboť tímto postupem by v právech a povinnostech stran vznikla nerovnováha plynoucí přímo z rozhodčí doložky. Vůbec se Nejvyšší soud nezabýval skutečností, že rámcová smlouva nemusí být a zpravidla není výsledkem prací pouze jedné ze smluvních stran, ale jedná se o dvoustrannou smlouvu, která může být zpravidla předmětem zdlouhavého vyjednávání mezi stranami. Uzavřením takové rámcové smlouvy strana vyjádřila souhlas i s rozhodčí doložkou následujícího znění: *„Všechny spory, které mezi smluvními stranami vzniknou z právních vztahů vzniklých na základě této smlouvy nebo souvisejících s touto smlouvou včetně veškerých právních vztahů, nároků na náhradu, nároků na vydání bezdůvodného obohacení, sporů o platnost, výklad a zánik této smlouvy, předloží k rozhodnutí v rozhodčím řízení před jediným rozhodcem. Výběr rozhodce ve sporu je na straně navrhovatele sporu.“* Pokud tedy druhá strana vyjádřila souhlas s uzavřením rámcové smlouvy, jejíž součástí byla rozhodčí doložka výše uvedeného znění, není důvod dle mého názoru tuto rozhodčí doložku zneplatňovat jen z důvodu, že si v rámcové smlouvě strany stanovily, že rozhodce určí jedna ze smluvních stran.

4.8. Vztah obchodních podmínek a rámcové smlouvy v judikatuře

Případ, který se řešil v judikatuře, se týkal leasingové smlouvy.¹⁵⁸ Ručitel v obchodních podmínkách k této smlouvě prohlásil, že ručí jako fyzická osoba pronajímateli za plnění všech finančních a ostatních případných pohledávek vyplývajících z leasingové smlouvy za leasingovým nájemcem. Odvolací soud se zabýval otázkou, zda u leasingové smlouvy sjednané mezi podnikateli může být ručitelství závazek zavazující fyzickou osobu podle občanského zákoníku součástí obchodních podmínek, které tvoří nedílnou součást leasingové smlouvy. Dospěl k závěru, že smlouva o ručení není a ani nemůže být jednou z obchodních podmínek hlavního závazku. Nejvyšší soud připomněl rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 629/2006, týkající se rámcové smlouvy, v němž Nejvyšší soud dospěl k závěru, že prohlášení druhého žalovaného splňuje podmínky pro vznik ručení druhého žalované za závazky dlužnice, jestliže druhý žalovaný písemně prohlásil, že žalobkyni uspokojí, jestliže dlužnice vůči ní nesplní určitý závazek (každý závazek z kupních smluv, jež strany uzavřou po dobu trvání rámcové smlouvy). Dovolatelka byla v daném případě přesvědčena, že byla řešena téměř stejná situace jako u řešené věci týkající se rámcové smlouvy, proto nepovažuje závěr odvolacího soudu, že ručitelství prohlášení nemůže být součástí obchodních podmínek, které jsou součástí leasingové smlouvy, za správné, může-li být ručitelství prohlášení součástí rámcové kupní smlouvy. Nejvyšší soud konstatoval, že soudy nedovodily, že ručitelství závazek nemůže být součástí obchodních podmínek, má-li všechny zákonem požadované náležitosti. Má-li tedy všechny zákonem požadované náležitosti, je možno ručitelství závazek učinit součástí obchodních podmínek. Nejvyšší soud přitom ve výše zmíněném rozhodnutí dospěl k závěru, že rámcovými smlouvami se sjednávají zpravidla obchodní podmínky, a kdy smluvená základní pravidla nejsou ničím jiným než oněmi jinými obchodními podmínkami.

Otázka, kterou si na tomto místě kladu, je, zda-li je aplikovatelný závěr z rozhodnutí týkajícího se rámcové smlouvy i na obchodní podmínky. Je třeba říci, že rámcová smlouva je výsledkem konsenzu obou smluvních stran. Zatímco rámcová smlouva je tedy přijata výslovně, obchodní podmínky se stávají součástí smlouvy za podmínek § 1751 odst. 1 ObčZ a je otázka, zda-li závazek ručení v obchodních podmínkách není překvapivý. V rámcové smlouvě se o překvapivosti hovořit nedá,

¹⁵⁸ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 8. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1292/2015.

neboť je přijata výslovně, a i když Nejvyšší soud chápe rámcovou smlouvu jako celek jako smlouvu, na základě níž nevzniká závazkový vztah, dílčí závazky z ní vznikají mohou, jak uvádím v práci výše. Rámcová smlouva může obsahovat obchodní podmínky, ale vedle nich i například podmínky výrobní kooperace nebo jiné součinnosti mezi stranami, způsob tvorby cen, fakturační a platební režim apod.¹⁵⁹ Lze tedy říci, že rozsah toho, co může být součástí rámcové smlouvy, je značně širší než co může být součástí obchodních podmínek. Nepovažuji v tomto ohledu za šťastnou argumentaci Nejvyššího soudu, že může-li být závazek ručení součástí rámcové smlouvy, může být i součástí obchodních podmínek. Argumentace Nejvyššího soudu, že rámcovými smlouvami se sjednávají zpravidla obchodní podmínky, není dle mého názoru důvodem k tomu, abychom tyto instituty posuzovali stejně. Nelze tak dle mého názoru dospět k závěru, ke kterému Nejvyšší soud dospěl na základě výše uvedené argumentace, nýbrž bylo třeba v daném případě posoudit, zda daný závazek v obchodních podmínkách byl v souladu s principem poctivosti a ochranou důvěry v závazkových vztazích. Ztotožňovat rámcovou smlouvu a obchodní podmínky však není možné.

¹⁵⁹ BEJČEK, Josef a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 96.

5. Rámcová smlouva v právních předpisech

5.1. Rámcová smlouva v zákoně o platebním styku

Rámcové smlouvy upravují v našem právním prostoru soukromoprávní i veřejnoprávní předpisy. Občanský zákoník však pojem rámcové smlouvy nezná, třebaže jsou v obchodním styku hojně využívány. Zvláštní úpravu rámcové smlouvy obsahuje zákon č. 370/2017 Sb. o platebním styku. Tento zákon rámcovou smlouvu vymezuje jako smlouvu o platebních službách, jíž se poskytovatel zavazuje uživateli provádět pro něho platební transakce ve smlouvě jednotlivě neurčené. Během trvání závazku z takové smlouvy je podle tohoto zákona poskytovatel povinen poskytnout uživateli na jeho žádost obsah rámcové smlouvy a další informace. Rámcová smlouva zakládá v praxi zpravidla dlouhodobý právní vztah, proto jsou pro ni stanoveny podrobné požadavky na předsmělní informace. Jde zejména o informace o poskytovateli platebních služeb, poskytované platební službě, způsobu komunikace mezi uživatelem a poskytovatelem platebních služeb, odpovědnosti poskytovatele a uživatele platebních služeb při realizaci vztahů z rámcové smlouvy apod. Pokud je platební transakce neupravená rámcovou smlouvou, vymezuje zákon o platebním styku smlouvu jako smlouvu o jednorázové platební transakci. Je třeba zdůraznit, že úplatnost není pojmovým znakem smlouvy o platebních službách. Zpravidla však smlouva bude obsahovat takový závazek v podobě zaplacení sjednané úplaty.¹⁶⁰ Otázkou je, jestli je příhodné označení rámcová smlouva pro smlouvu o platebních službách. Jednotlivé platební příkazy totiž nemají povahu realizační smlouvy, ale jedná se o jednostranný právní úkon. Druhý názor, který je na danou věc, zní, že se může jednat o příkazní smlouvu v souladu s § 2430 ObčZ, tedy smlouvu, jíž se příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce. Povinnosti příkazníka přitom odpovídá právo příkazce obstarání záležitosti dle uzavřené smlouvy.¹⁶¹ Je třeba dodat, že podle úpravy smluv příkazního typu se bude postupovat až v situaci, kdy nám smlouva nespadne pod jiný smluvní typ.¹⁶² Nejčastěji se však bude jednat o smlouvu o účtu ve smyslu § 2662 a násl. ObčZ. Přitom platí, že právní úprava v zákoně o platebním styku je *lex specialis* k občanskému zákoníku. Ten se aplikuje pouze subsidiárně, pokud není se zákonem o platebním styku v rozporu. Mám za to,

¹⁶⁰ BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2011, s. 339.

¹⁶¹ PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekonstrukci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 252.

¹⁶² BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2011, s. 341.

že smlouva o účtu bude rámcovou smlouvou o platebních službách, neboť podstatné náležitosti smlouvy o účtu jsou shodné s těmi, které jsou vymezeny v zákoně o platebním styku (§ 127). Platebními transakcemi bude vložení, výběr nebo převod peněžních prostředků. Dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku „*ustanovení upravující smlouvu o účtu v občanském zákoníku mají za cíl zakotvit alespoň minimální právní úpravu použitelnou v případě, že určité otázky týkající se účtu nejsou řešeny zákonem o platebním styku, případně je aplikace zákona o platebním styku vzhledem k jeho působnosti vyloučena, a strany si neupravily tyto otázky ani smluvně.*“¹⁶³ Mám za to, že pouze podle § 2662 ObčZ a nikoliv podle zákona o platebním styku by se postupovalo v případě, kdyby takovou smlouvu uzavíral jako poskytovatel subjekt, který není vymezen v § 5 zák. o platebním styku.¹⁶⁴

Rozdíl oproti rámcové smlouvě ve smyslu, v jakém o ní píšu v předchozích kapitolách, je zejména v tom, že rámcová smlouva podle tohoto zákona se zpravidla uzavírá jako adhezní, což znamená, že její obsah není výsledkem jednání mezi smluvními stranami, ale je určen poskytovatelem, přičemž uživatel má pouze možnost smlouvu uzavřít nebo neuzavřít. Dle výkladového pravidla contra proferentem je třeba nejednoznačné výrazy v takovéto smlouvě vykládat ve prospěch uživatele. Naopak v rámcové smlouvě mnou vymezené výše se toto pravidlo stěží uplatní, neboť rámcová smlouva je výsledkem konsenzu obou smluvních stran a bude obtížně prokazatelné, kdo navrhl to které ustanovení rámcové smlouvy, v němž se takový nejednoznačný výraz nachází. Poskytovatelem platebních služeb mohou být pouze osoby vymezené v § 5 zák. o platebním styku, zatímco stranou rámcové smlouvy, o které pojednávám výše, může být kdokoliv. Rámcovou smlouvu o účtu v pojetí, které vymezují výše, tak mohou uzavřít libovolné soukromoprávní subjekty, zatímco rámcová smlouva podle zákona o platebním styku spadá pod regulaci tohoto sektorového předpisu a nebude možné se od znění této zvláštní právní úpravy odchýlit.¹⁶⁵ Beran uvádí, že nedostatek veřejnoprávního oprávnění k poskytování platebních služeb může za určitých okolností vyvolat relativní neplatnost smlouvy o

¹⁶³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, s. 530 [cit. 28. března 2018]. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>>

¹⁶⁴ Shodně uvádí Příkazská, že pokud smlouvu o účtu uzavřou libovolné soukromoprávní subjekty a charakter plnění bude odpovídat platební službě dle zákona o platebním styku, nemůže se s ohledem na subjekty jednat o právní vztah spadající pod zákon o platebním styku. Viz PŘÍKAZSKÁ, Monika. Smlouvy o účtu v platebním styku. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 5, s. 152.

¹⁶⁵ A to navzdory §1 odst. 2 ObčZ, podle kterého nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona.

platebních službách.¹⁶⁶ Argumentuje přitom, že by bylo absurdní, aby ten, kdo poskytuje platební služby bez potřebného veřejnoprávního oprávnění, měl ve sféře soukromého práva výhodnější postavení než ten, kdo takovým oprávněním disponuje. Pokud bychom se však ztotožnili s tímto argumentem, pak by dle mého názoru úprava účtu v občanském zákoníku postrádala smysl. Dalším rozdílem je, že v rámcové smlouvě podle zákona o platebním styku je vymezena informační povinnost poskytovatele informovat uživatele platebních služeb o obsahu rámcové smlouvy. Nic takového na základě rámcové smlouvy, kterou vymezují výše, pro strany zpravidla nevyplývá.

5.2. Rámcová smlouva v zákoně o zadávání veřejných zakázek

Rámcovou dohodu dále upravuje zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, a to hned v 7 ustanoveních. Dříve užívané označení rámcová smlouva je nově nahrazeno pojmem rámcová dohoda. Podle § 131 zákona o zadávání veřejných zakázek „*rámcovou dohodou mezi sebou jeden nebo více zadavatelů a jeden nebo více dodavatelů ujednávají rámcové podmínky týkající se zejména ceny nebo jiných podmínek plnění veřejné zakázky, které jsou závazné po dobu trvání rámcové dohody.*” Jedná se o zvláštní druh smluv uzavíraných na základě zadávacích řízení. Rámcová smlouva tedy musí být uzavřena na základě výsledků zadávacího řízení, a to mezi jedním nebo více zadavateli a jedním nebo více dodavateli. Toto stanoví § 131 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Okruh zadavatelů, pro které se rámcová smlouva uzavírá, musí být vymezen takovým výčtem, který umožňuje jednoznačnou identifikaci. Rámcovou dohodu lze vnímat jako institut zajišťující dlouhodobost, včasnost a stabilitu požadovaného plnění.¹⁶⁷ Lze vnímat určité shodné znaky s chápáním rámcové smlouvy v soukromém právu, neboť hlavním významem rámcové dohody podle tohoto zákona je vytvoření základní platformy, která v budoucnu usnadní postupy účastníků rámcové dohody, a to tím, že stanoví smluvní podmínky pro následné pořizování zboží, služeb a stavebních prací během doby, na kterou bude uzavřena.¹⁶⁸

¹⁶⁶ BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2011, s. 342.

¹⁶⁷ DVOŘÁK, David a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 776.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 776.

Rámcovou dohodou podle tohoto zákona jsou tedy vymezeny podmínky plnění následně uzavíraných konkrétních realizačních smluv.

Postup zadavatele, který směřuje k zadání konkrétního plnění, bude vždy dvoufázový. V první fázi zadavatel v rámci zadávacího řízení vybere jednoho nebo více dodavatelů, s nimiž uzavře rámcovou dohodu, a následně na základě takto uzavřené rámcové dohody je realizována fáze druhá, kdy dochází k zadávání jednotlivých dílčích plnění, jež jsou samostatnými veřejnými zakázkami.¹⁶⁹ Dle § 131 odst. 3 *„trvání vztahu z rámcové dohody nesmí být kromě výjimečných a řádně odůvodněných případů vztahujících se k předmětu rámcové dohody delší než 4 roky.“* Tím se liší od rámcové smlouvy, která je uzavírána dle soukromého práva, neboť ta není nikterak časově ohraničena. To však neplatí pro výjimečné a řádně odůvodněné případy a pro případy, které stanoví zákon, konkrétně pro sektorové zakázky dle § 169 odst. 1 a veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti dle § 204 zákona o zadávání veřejných zakázek.

V zákoně o zadávání veřejných zakázek není stanovena maximální délka plnění veřejných zakázek zadávaných na základě rámcové dohody, je tedy možné, aby realizace plnění dílčích smluv uzavřených na základě rámcové dohody přesáhla dobu trvání rámcové dohody. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. 2. 2014 stanoví v čl. 62 preambule, že *„rovněž by mělo být vyjasněno, že zatímco veřejné zakázky založené na rámcové dohodě mají být zadány před uplynutím platnosti rámcové dohody samotné, délka trvání jednotlivých veřejných zakázek založených na rámcové dohodě nemusí být shodná s dobou platnosti uvedené rámcové dohody, ale může být podle potřeby kratší nebo delší.“*

Aby byla rámcová dohoda v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek, musí jí předcházet řádné zadávací řízení. § 132 zákona o zadávání veřejných zakázek definuje pravidla, podle kterých zadavatel postupuje v zadávacím řízení, jehož výsledkem je uzavření rámcové smlouvy. Zadavatel musí při zadávání rámcové dohody v zadávacích podmínkách jednoznačně identifikovat sebe a okruh zadavatelů, kteří budou stranou rámcové smlouvy a uvést, zda rámcová dohoda bude uzavřena s jedním nebo více dodavateli. Pokud je rámcová dohoda uzavřena pouze s jedním dodavatelem, klade se v doktríně otázka, jaké postupy může zadavatel zvolit pro zadávání veřejných zakázek na základě rámcové dohody

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 776.

uzavřené pouze s jedním dodavatelem a zda lze analogicky využít postupů pro uzavření rámcové dohody s více dodavateli. Dvořák uvádí, že analogické využití postupů pro rámcovou dohodu s více dodavateli bude v případě uzavření rámcové dohody s jedním dodavatelem možné.¹⁷⁰ V případě, že se zadavatel rozhodne uzavřít rámcovou dohodu s více dodavateli, musí zadávací podmínky dále obsahovat informaci o počtu dodavatelů, se kterými bude uzavřena rámcová dohoda. Ustanovení § 132 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek rozlišuje mezi třemi typy zadání veřejné zakázky na základě rámcové dohody, a to zadání veřejné zakázky bez obnovení soutěže mezi účastníky rámcové dohody, s obnovením soutěže mezi účastníky rámcové dohody, nebo kombinací postupu bez obnovení a s obnovením soutěže mezi účastníky rámcové dohody. Přitom kombinace postupu je možná, pokud zadavatel v zadávacích podmínkách na uzavření rámcové smlouvy určil, které veřejné zakázky na základě rámcové dohody budou zadány postupem bez obnovení soutěže a které postupem s obnovením soutěže.

Zákon nestanoví minimální počet účastníků rámcové dohody. Může tedy nastat i taková situace, kdy zadavatel plánoval uzavřít rámcovou dohodu s více dodavateli, ale fakticky bude tato dohoda uzavřena pouze s jedním dodavatelem. Dle § 133 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek „*při uzavírání rámcové dohody s více dodavateli postupuje zadavatel podle pravidel pro výběr dodavatele s tím, že zadavatel uzavře rámcovou dohodu alespoň s minimálním počtem dodavatelů, který uvedl v zadávací dokumentaci.*” Dle § 133 odst. 2 „*není-li zadavatel schopen vybrat počet dodavatelů, který uvedl v zadávací dokumentaci z důvodu, že nebyl podán dostatečný počet nabídek nebo tyto nabídky nesplnily požadavky stanovené zákonem či zadavatelem, může zadavatel uzavřít rámcovou dohodu pouze s těmi účastníky zadávacího řízení, kteří tyto požadavky splnili, nebo zadávací řízení zrušit.*” Dle § 133 odst. 3 „*uvedl-li zadavatel v zadávací dokumentaci, že hodlá uzavřít rámcovou dohodu s obnovením soutěže, nesmí uzavřít rámcovou dohodu s jedním dodavatelem.*” V souvislosti s § 133 odst. 3 se klade otázka, co se stane v případě, kdy pokles účastníků rámcové dohody nastane až po jejím uzavření. Dvořák je toho názoru, že k naplnění smyslu a účelu zadávání veřejných zakázek na základě rámcové dohody s obnovením soutěže bude nezbytné řídit se pravidly pro minimální počet účastníků rámcové dohody nejen před jejím uzavřením, ale také v průběhu

¹⁷⁰ DVOŘÁK, David a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 1.vydání. Praha:C.H. Beck, 2017, s. 780.

jejího trvání. Jestliže se tedy počet dodavatelů způsobilých plnit veřejnou zakázku sníží pod dva, což je případ, kdy zadavateli zbyde pouze jeden účastník, nebude zadavatel oprávněn na základě této rámcové dohody zadávat veřejné zakázky postupem s obnovením soutěže.¹⁷¹

Ustanovení § 134 a § 135 zákona o zadávání veřejných zakázek potom stanoví postup bez obnovení soutěže, resp. postup s obnovením soutěže mezi účastníky rámcové dohody. Postup bez obnovení soutěže může být využit, pokud jsou veškeré podmínky plnění veřejné zakázky stanoveny již v samotné rámcové dohodě. Jako příklad lze uvést poskytnutí skladových kapacit, kdy zadavatel bude v průběhu doby trvání rámcové dohody poptávat uskladnění zemědělských plodin. V případě postupu s obnovením soutěže zadavatel musí účastníky rámcové dohody vyzvat k podání nabídek. Pro podání nabídek musí být zadavatelem účastníkům rámcové dohody stanovena přiměřená lhůta pro podání nabídek. Účastník rámcové dohody nemůže podat společnou nabídku s jiným účastníkem rámcové dohody a nesmí ve své nabídce uvést méně výhodné podmínky plnění veřejné zakázky, než které uvedl ve své nabídce v zadávacím řízení, jehož předmětem bylo uzavření rámcové dohody.

5.3. Rámcová smlouva v zákoně o veřejném zdravotním pojištění

Další zákon, který upravuje rámcovou smlouvu, je zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Rámcová smlouva podle tohoto zákona se uzavírá mezi zdravotní pojišťovnou a poskytovatelem zdravotních služeb. Tato rámcová smlouva je výsledkem dohodovacího řízení mezi zástupci svazů zdravotních pojišťoven a zástupci příslušných skupinových smluvních poskytovatelů zastupovaných svými zájmovými sdruženími. Dohodovací řízení může vyvolat kterákoliv ze stran nebo Ministerstvo zdravotnictví. Jednotlivé rámcové smlouvy jsou předkládány Ministerstvu zdravotnictví, které je posoudí z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem na zajištění kvality a dostupnosti hrazených služeb, fungování systému zdravotnictví a jeho stability v rámci finančních možností systému veřejného zdravotního pojištění. Poté rámcovou smlouvu Ministerstvo vydá jako vyhlášku. Pokud mezi účastníky dohodovacího řízení nedojde k dohodě o

¹⁷¹ DVOŘÁK, David a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 1.vydání. Praha:C.H. Beck, 2017, s. 783.

obsahu rámcové smlouvy do šesti měsíců nebo pokud předložená rámcová smlouva odporuje právním předpisům nebo veřejnému pořádku, je oprávněno rozhodnout o vzájemných poměrech účastníků Ministerstvo zdravotnictví.¹⁷²

V tomto případě se nejedná o rámcovou smlouvu ve smyslu, v jakém o ní pojednávám v předchozích kapitolách této práce. Hlavními odlišnostmi jsou, že rámcové smlouvě ve smyslu tohoto zákona předchází dohodovací řízení, a dále výrazná ingerence Ministerstva zdravotnictví. Rámcová smlouva v pojetí tohoto zákona tak není výsledkem autonomie vůle stran, ale naopak především reprezentuje veřejné zájmy, když v případě ohrožení veřejného zájmu vstupuje do kontraktačního procesu Ministerstvo zdravotnictví.

¹⁷² §17 odst. 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Uzavření rámcové smlouvy podporuje stabilitu obchodních vztahů mezi smluvními stranami. Vzniká tak určitá míra právní jistoty pro obě strany. Zároveň však rámcová smlouva poskytuje smluvním stranám vysoký stupeň flexibility, proto se dá o rámcové smlouvě hovořit jako o smlouvě, která vyrovnává protichůdné zájmy smluvních stran. Díky rámcové smlouvě se smluvním stranám výrazně sníží transakční náklady, když si do rámcové smlouvy vtělí své požadavky a pravidla, jimiž se bude řídit právní vztah v budoucnu. Mohou si stanovit, že mají povinnost uzavřít určitý počet realizačních smluv v budoucnu, a potom můžeme navzdory judikatuře o rámcové smlouvě hovořit jako o smlouvě, která v sobě obsahuje závazek. Závazkem, který plyne z rámcové smlouvy, může být například sjednaná povinnost mlčenlivosti, povinnost zaplatit smluvní pokutu v případě prodlení s plněním, závazek přednostní vzájemné spolupráce, závazek uzavřít určitý počet smluv realizačních v budoucnu a další.

V práci jsem se nejprve zaměřil na samotný pojem rámcové smlouvy. Zjistil jsem, že se s pojmem rámcové smlouvy pracovalo již za první republiky v některých rozhodnutích Nejvyššího soudu Československé republiky. V práci uvádím, že značnou inspiraci lze hledat zejména v německé právní úpravě, s pojmem se však lze setkat i v anglosaském právu. Pojem jako takový se v doktríně i praxi vymezuje velice pružně s ohledem na potřeby toho kterého obchodního vztahu. Nejvyšší soud rámcovou smlouvu konstantně označuje jako smlouvu, která nezakládá závazkový vztah. Ačkoliv výše uvedené závěry Nejvyššího soudu budou stěží revidovány, je nutno si uvědomit, že i rámcová smlouva v sobě může obsahovat určité povinnosti. V práci jsem dovedl zejména povinnosti vyplývající z obecného závazkového práva, například předsmuvní odpovědnost. Z judikatury Nejvyššího soudu pak vyplývá, že v rámcové smlouvě může být závazek ručení či závazek, který zakládá povinnost k náhradě škody.

Při hledání rámcové smlouvy podobných institutů jsem dospěl k závěru, že nejbližší má rámcové smlouva k obchodním podmínkám a smlouvě a smlouvě budoucí. Na rozdíl od těchto institutů rámcová smlouva není legální pojem a občanský zákoník rámcovou smlouvu jako smluvní typ nezná.¹⁷³ Jak vymezují v kapitole druhé, od smlouvy o smlouvě budoucí se rámcová smlouva liší zejména tím,

¹⁷³ Ve zvláštních právních úpravách se s pojmem rámcová smlouva pracuje, nicméně nejedná se o rámcovou smlouvu ve smyslu této práce.

že z rámcové smlouvy bez dalšího nemusí žádné ze stran vzniknout právo na uzavření smlouvy realizační. Dalším rozdílem je, že v rámcové smlouvě nemusí být předurčen obsah alespoň obecným způsobem, neboť stačí, když tento obsah bude vymezen až ve smlouvě realizační. Zatímco na základě smlouvy o smlouvě budoucí je uzavřena pouze jedna konkrétní smlouva, rámcová smlouva předpokládá uzavření většího počtu smluv, proto se domnívám, že v dodavatelských obchodních vztazích by mělo být v praxi spíše využíváno institutu rámcové smlouvy, neboť institut smlouvy o smlouvě budoucí by nebyl pro dlouhodobý vztah mezi dodavatelem a odběratelem vhodný. V souladu se zásadou autonomie vůle v soukromém právu jsem v práci dovedl, že součástí rámcové smlouvy stejně jako smlouvy o smlouvě budoucí může být nabídka na uzavření realizační smlouvy.

Třebaže je funkcí obchodních podmínek i rámcových smluv šetřit transakční náklady, v práci jsem nacházel spíše odlišující znaky těchto dvou institutů. Tím prvotním je, že obchodní podmínky bývají zpracovány jednou smluvní stranou, aniž by druhá smluvní strana mohla ovlivnit jejich obsah, kdežto nad rámcovou smlouvou strany zpravidla vyjednávají a zároveň nemusí jít vždy o vztah silnějšího a slabšího smluvního partnera. Zatímco obchodní podmínky nemusí být samostatně podepisovány smluvními stranami, nedovedu si představit rámcovou smlouvu, která by nebyla výslovně převzata. Zásadním rozdílem je, že obchodní podmínky jsou ujednáním nepřímým, kdežto rámcová smlouva se považuje za ujednání přímé, resp. jedná se o smlouvu samotnou, proto není nutné rámcovou smlouvu ke smlouvám realizačním přikládat, přesto však v práci doporučuji na tuto smlouvu ve smlouvách realizačních odkazovat. Pro obchodní podmínky není typické, aby obsahovaly podstatnou náležitost smlouvy, kdežto v rámcové smlouvě se podstatné náležitosti smlouvy zpravidla vyskytují. V práci dovozují, že v případě, kdy by rámcová smlouva obsahovala všechny podstatné náležitosti typové smlouvy, již by se nejednalo o inominátní závazek, ale typovou smlouvu, která sama o sobě zavazuje.¹⁷⁴ V práci jsem dále testoval, zda je možné se bránit proti překvapivým ustanovením v rámcové smlouvě za stejných podmínek jako v případě obchodních podmínek. Nebude možné se bránit přes § 1753 ObčZ vzhledem k tomu, že se jedná o smlouvu a ochrana proti překvapivosti tak dle mého názoru připadá v úvahu pouze přes § 1801 ve spojení s § 1800 odst. 2 ObčZ, případně přes § 433 ve spojení s § 580 ObčZ. Jednostranná

¹⁷⁴ Tím nevylučuji, že by v případě inominátní smlouvy tato nezavazovala.

změna rámcové smlouvy za stejných podmínek jako jednostranná změna obchodních podmínek je dle mého názoru, který v práci prezentuji, možná, pokud se na tom strany dohodnou, nikoliv bez dalšího.

K otázce vztahu rámcové smlouvy a smluv realizačních jsem si v práci stanovil hned několik výzkumných otázek. V otázce, které smlouvě dát přednost v případě odporujících si ustanovení, docházím k závěru, že by měla dostat přednost smlouva pozdější, tedy smlouva realizační, neboť se jedná o přímé smluvní ujednání, které spíše odpovídá pravé vůli stran, proto má prioritu. Sporné se mi však v práci jeví, zda v případě, kdyby rámcová smlouva stanovila, že se od jistých ustanovení této smlouvy v realizační smlouvě odchýlit nelze, je možné rovněž priorizovat realizační smlouvu. V práci zastávám názor, že v tomto případě by měly smluvní strany nejdříve změnit rámcovou smlouvu tak, aby s ní realizační smlouva nebyla v rozporu, neboť by se tak mohly vystavit riziku neplatnosti části ustanovení smlouvy realizační. Jako okamžik závaznosti realizační smlouvy stanovuji v práci okamžik, kdy tato smlouva spadá do rámce rámcové smlouvy. To bude zpravidla uzavřením této smlouvy.

V poslední kapitole spíše přehledově uvádím zákony, v kterých se rámcová smlouva vyskytuje. Nejblíže má mnou v práci vymezovaná rámcová smlouvě k rámcové smlouvě podle zákona o platebních styku, přesto úprava v tomto zákoně vykazuje mnohé odlišnosti, zejména skutečnost, že se zpravidla jedná o adhezní smlouvu. V práci uvádím názor, že smlouva o účtu podle občanského zákoníku může být rámcovou smlouvou podle zákona o platebním styku. Zákon o zadávání veřejných zakázek a zákon o veřejném zdravotním pojištění, kde se lze setkat také s pojmem rámcové smlouvy, jsou spíše veřejnoprávní předpisy a s rámcovou smlouvou v soukromoprávním smyslu nenajdeme mnoho společných jmenovatelů, přesto tyto zákony pro úplnost uvádím a nastiňuji pojetí, v jakém tyto zákony s rámcovou smlouvou pracují.

Na závěr je třeba dodat, že přestože rámcové smlouvy nejsou pozitivním právem dostatečně zachyceny, v obchodní praxi se s touto smlouvou běžně pracuje. Přestože Nejvyšší soud přenáší do svých rozhodnutí stále opakovanou větu, že rámcová smlouva je smlouvou, která nezakládá závazkový vztah, při detailním seznámení se s jednotlivými rozhodnutími týkajícími se rámcové smlouvy jsem zjistil, že to není tak úplně pravda a že i Nejvyšší soud s přibývajícím judikaturou ohledně rámcových smluv připouští, že tyto smlouvy mohou zakládat za určitých okolností

závazek a od tohoto kategorického závěru se postupně odpoutává. Jsem toho názoru, že čím více bude judikatura připouštět závazek v této smlouvě, tím více budou tyto smlouvy nabývat na významu. Přínos vidím v tom, že mezi podnikateli je lepší podřídit kontraktaci rámcové smlouvě, namísto obchodních podmínek, zejména z toho důvodu, že je tato smlouva výsledkem konsenzu stran a je tak více vyvážená. Absenci institutu rámcové smlouvy v základním kodexu soukromého práva shledávám jako nešťastnou, když smluvní partneri se snaží tento nedostatek překlenout využitím smluvní svobody a formulováním vlastních rámcových smluv. Výhodou naopak může být, že smluvní strany nejsou ničím svázány a mohou si velice flexibilně nastavit smluvní podmínky s ohledem na specifika toho kterého obchodního vztahu, aniž by se musely obávat, že v případě nesjednání té či oné otázky ve smlouvě se bude subsidiárně postupovat podle úpravy této smlouvy v zákoně.

Seznam použitých zdrojů

Monografie/ komentáře

CSACH, Krisitán. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 331 s.

POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1927 s.

BEJČEK, Josef a kol. *Obchodní smlouvy. Závazky v podnikání*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, 507 s.

BUSCHE, Jan a kol. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 1, Allgemeiner Teil, §§ 1-240, 7. Aufgabe*. München: C.H. Beck, 2015, 2828 s.

BEJČEK, Josef. *Smluvní svoboda a ochrana slabšího obchodníka*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, 516 s.

BASEDOW, Jürgen. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 2, Schuldrecht, allgemeiner Teil, §§ 241-432, 7. Aufgabe*. München: C.H. Beck, 2016, 3071 s.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§1721-2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, 1317 s.

PULZ, J., ČICHOVSKÝ, L., KRUTÍLEK, J.a kol. *Výkladový slovník leasingu*. Praha : Grada Publishing, s.r.o., 1995. 157 s.

HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*, 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 203 s.

VANČURA, Josef. *Úvod do studia soukromého práva římského*. Praha: Nákladem vlastním, 1923, 569 s.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Vzory smluv, petitů a zakládacích listin dle nového občanského zákoníku*, 2. vydání, 2017, 714 s.

HOFFBAUER, Christiane. *Der Rahmenvertrag in der Lieferbeziehungen*. Berlin: Logos Verlag Berlin, 2010, 250 s..

DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav, OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, 214 s.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Plíva, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1447 s.

MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník - velký komentář. Svazek III. §419-654*. Praha: Leges, 2014, 1234 s.

BEJČEK, Josef, KOTÁSEK, Josef, PŘÍKAZSKÁ, Monika a kol. *Obchodní podmínky*. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 304 s.

BEZOUŠKA, Petr a kol. *Soudní judikatura ve světle nového občanského zákoníku. Komentovaný rejstřík judikatury a její použití po rekodifikaci*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 735 s.

PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, 3053 s.

BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku. Komentář*. 1. vydání. Praha, C.H.Beck, 2011, 676 s.

DVOŘÁK, David a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. 1.vydání. Praha:C.H. Beck, 2017, 1294 s.

ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1667 s.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo, kontrakty*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, 477 s.

ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv po rekodifikaci*. Praha, Wolters Kluwer, 2015, 437 s.

CHORVÁTH, Julius. *Československé hospodářské právo*, Obzor: Bratislava, 1982, 751 s.

KITAGAWA, Zentaro, RIESENHUBER, Karl. *The identity of German and Japanese Civil Law in Comparative Perspectives*, Berlin, 2011, 275 s.

BEJČEK, Josef a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003, 551 s.

Články z odborných časopisů

NOVÁČEK, Roman. Rámcové smlouvy. *Právní rozhledy*, roč. 2004, č. 1, s. 13 - 18.

ŠPAČKOVÁ, Michala. Všeobecné obchodní podmínky a řešení jejich kolize po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2015, č. 4., s. 106 - 111.

PŘÍKAZSKÁ, Monika. Rámcové smlouvy po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 9, s. 247-254.

HANDLAR, Jiří. Právní režim inominátního závazku v občanském a obchodním právu. *Právní rozhledy*, roč. 2003, č. 4, s. 164 - 170.

ELIÁŠ, Karel. Clausula rebus sic stantibus (Význam změny okolností pro trvání obligace ex contractu). *Obchodněprávní revue*, č. 6, roč. 2009, s. 151 - 155.

BEJČEK, Josef. Některá úskalí racionality obchodních podmínek. *Právní rozhledy*, roč. 2015, č. 18, s. 611 - 621.

COUFALÍK, Petr. Všeobecné obchodní podmínky ve vztazích se spotřebiteli. *Právní rozhledy*, roč. 2014, č. 20, s. 690 - 693.

TICHÁ, Monika. Dodavatelské smlouvy a ochrana před. tzv. adhezními smlouvami. *Obchodněprávní revue*, roč. 2015, č. 3, s. 85 - 90.

KUDRNA, Karel. Přípustnost inominátních a smíšených smluv v českém právu soukromém. *Právní rozhledy*, roč. 2001, č. 11, s. 548 - 551.

STEFANOS, Mouzas, FURMSTON, Michael. From Contract to umbrella agreement. *The Cambridge Law Journal*, roč. 2008, s. 37 - 50.

LOUGHLIN, Martin. Constitutional Theory: A 25th Anniversary Essay. *Oxford Journal of Legal Studies*, 2005, č. 2, s. 183 - 202.

HULMÁK, Milan, BEZOUŠKA, Petr. Obchodní podmínky, smluvní pokuty a jiná ujednání. *Právní rozhledy*, roč. 2018, č. 1, s. 7 - 11.

POKORNÁ, Jarmila, MAREK, Karel. Obchodní zvyklosti - důležitý prvek regulace právních vztahů. *Právní rádce*, roč. 1999, č. 2, s. 8 - 10.

PŘÍKAZSKÁ, Monika. Překvapivá ujednání v obchodních podmínkách a jejich důsledky. *Právní rozhledy*, roč. 2017, č. 12, s. 419 - 425.

PŘÍKAZSKÁ, Monika. Smlouvy o účtu v platebním styku. *Obchodněprávní revue*, roč. 2016, č. 5, s. 147 - 153.

Příspěvky ze sborníku

HUSÁR, Ján (ed.). *Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie a obchodných zmlúv*. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 24.-26. októbra 2007 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2008. s. 54-61.

HUSÁR, Jan (ed.). *Súčasnosť a perspektívy právnej regulácie a obchodných zmlúv*. Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19.-21. októbra 2009 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009, s. 40-60.

Internetové zdroje

DOHNAL, Jakub. *Rámcové smlouvy a nový občanský zákoník* [online]. akdps.cz [cit. 14. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.akdps.cz/ramcove-smlouvy/>>

UNIDROID Principles on International Commercial Contracts 2010 [online]. International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT), s. 66 [cit. dne 2. února 2018]. Dostupné na

www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciple_s2010-e

CSACH, Kristián. Zopár pripomienok, in KVASNICA, Milan. *Práva a povinnosti stanovená v obchodných podmínkách pouhým odkazem na ňe* [cit. dne 15. března 2018]. Dostupné na <www.lexforum.cz>

Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991, Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 69/1958 Sb., o hospodářských vztazích mezi socialistickými organizacemi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1950 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 370/2017 Sb. o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Bürgerliches Gesetzbuch ze dne 18.08.1896, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Řím I č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 32 Cdo 24/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5105/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1888/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 2994/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 33 Cdo 645/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 32 Cdo 1685/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1579/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2637/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.4. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4644/2014
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3488/2010
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 8. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1292/2015
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3234/2014
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 629/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8.11.2016, sp. zn. 23 Cdo 1098/2016
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 23 Cdo 936/2012
Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11
Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 22 Af 23/2011-47
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 29 ICdo 26/2012
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 693/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4644/2014
Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 14. 12. 1921, sp. zn. Rv I 752/21
Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. 9. 1923, sp. zn. Rv I 756/23
Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 19. 12. 1930, sp. zn. RI 807/30

Zahraniční soudní rozhodnutí

Rozsudek OLG Jena ze dne 27.08.2008, sp. zn. 2 U 672/06
Rozhodnutí ze dne 29.9.1898 - 161/98, RGZ 42,28 (31)
Rozhodnutí ze dne 13. 9. 1935, sp. zn. II 37/35, RZG 148, 326 (333ff.)
Rozhodnutí ze dne 6. 11. 1976, sp. zn. VIII 175/65, BB 1968, 61 (62)

Shrnutí/ abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o institutu rámcové smlouvy a jeho zakotvení v soukromém právu. Práce se člení do pěti zásadních kapitol: 1) Pojetí rámcové smlouvy, 2) Rámcová smlouva a podobné instituty v soukromém právu, 3) Vztah rámcové smlouvy a realizačních smluv, 4) Vztah rámcové smlouvy a obchodních podmínek, 5) Rámcová smlouva v právních předpisech. Práce podává rozbor této smlouvy a vymezuje ji oproti jiným podobným institutům, dále se v práci poukazuje na některé sporné otázky, které vznikají v souvislosti s vyjednáváním rámcových smluv. Práce využívá zejména komparativní metody, když srovnává rámcovou smlouvu s jednotlivými podobnými instituty, které jsou na rozdíl od této smlouvy upraveny v soukromém právu (např. smlouva o smlouvě budoucí, přípravná smlouva, obchodní podmínky atd.) a testuje využitelnost úprav těchto institutů pro rámcovou smlouvu.

This diploma thesis deals with the institut of framework agreement and its classification in civil law. The thesis is divided into five fundamental chapters: 1) Concept of framework agreement, 2) Framework agreement and similar institutes in civil law, 3) Relationship between framework agreement and individual agreements, 4) Relationship between framework agreement and general terms and conditions, 5) Framework agreement in legislation. The thesis analyses framework agreement and defines it as opposed to similar institutes, the thesis also points out some disputable issues that arises in connection with negotiating of framework agreements. The thesis uses mainly comparative method, which compares framework agreement with particular similar institutes that are regulated by civil law (e.g. contract for future contract, preliminary agreement, general terms and conditions etc.) and tests the applicability of regulations of these institutes to framework agreement.

Klíčová slova/ key words

Rámcová smlouva, dodavatelsko-odběratelský vztah, závazkový vztah, inominátní smlouva, podnikatel, podstatná náležitost smlouvy, smlouva o smlouvě budoucí, salvatorská klauzule, obchodní podmínky, inkorporace, adhezní kontraktace, rozhodčí doložka

Framework agreement, contractor– subscriber relationship, contractual relationship, innominate contract, businessman, essential elements of contract, contract for future contract, severability clause, general terms and conditions, incorporation, contract of adhesion, arbitration clause